

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Diplomová práce

Božena Linda Mikolášová

2007

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu

Jindřichův Hradec

Diplomová práce

Božena Linda Mikolášová

2007

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Katedra managementu veřejného sektoru

Analýza atribucí obyvatel prosperujících a zaostávajících obcí

Vypracovala:

Božena Linda Mikolášová

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Miloslava Hiršová

České Budějovice, duben 2007

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma
»Analýza atribucí obyvatel prosperujících a zaostávajících obcí«
jsem vypracovala samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály
uvádím v příloženém seznamu literatury.

České Budějovice, duben 2007

podpis studenta

Anotace

Analýza atribucí obyvatel prosperujících a zaostávajících obcí

Tématem diplomové práce je analýza atribucí obyvatel prosperujících a zaostávajících obcí.

V teoretické části diplomové práce jsou atribuce definovány na základě rešerše odborné literatury a aplikovány na obecné příklady. Jsou zde také analyzovány faktory, které působí na prosperitu/zaostávání obce. V praktické části jsou definovány cíle diplomové práce a výzkumné otázky, které jsou podkladem pro tvorbu dotazníku. V metodologické části je definován výzkumný soubor a výzkumný vzorek. Subjektivní hodnocení prosperity obou vybraných obcí hodnotitelem je porovnáváno s výsledky dotazníkové šetření respondentů ve vybraných obcích. Prezentace a interpretace výsledků je zpracována pomocí slovního popisu, grafů a tabulek. V závěru práce jsou analyzovány atribuce obyvatel a vyvozeny závěry pro praktické využití získaných poznatků v praxi.

duben 2007

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala
paní PhDr. Miloslavě Hiršové
za její pomoc, náměty, inspiraci,
odborné vedení a cenné rady
při tvorbě této diplomové práce.

Obsah

ÚVOD	1
I. TEORETICKÁ ČÁST	4
1 ATRIBUCE, ATRIBUČNÍ TEORIE	4
1.1 Teorie atribucí.....	4
1.2 Definice atribucí.....	5
1.3 Teorie kauzální atribuce.....	7
1.4 Atribuční chyby.....	7
1.4.1. Základní atribuční chyba.....	7
1.4.2 Ostatní atribuční chyby.....	7
1.4.3 Vytváření obrazu o druhých.....	11
2 PROSPERITA A OBEC	14
2.1 Co je to prosperita?.....	14
2.2 Faktory, které působí na prosperitu.....	14
2.3 Vývojové etapy v procesu zajištění prosperity.....	19
2.4 Překážky na cestě k prosperitě.....	21
2.5 Čemu obyvatelé přisuzují prosperitu?.....	21
2.5.1 Analýza interních faktorů ovlivňujících prosperitu obce.....	21
2.5.2 Analýza externích faktorů ovlivňujících prosperitu obce.....	23
2.6 Prosperující a zaostávající obce.....	26
2.6.1 Co je to obec?.....	26
2.6.2 Působnost obce.....	27
2.6.3 Charakteristika a orgány obce.....	28
2.6.4 Atributy prosperující obce.....	28

2.6.5 Kritéria pro stanovení prosperity/zaostávání obce	29
---	----

II. PRAKTICKÁ ČÁST

1 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	32
2 VÝZKUMNÝ SOUBOR	34
2.1 Volba obcí.....	34
2.2 Volba respondentů v obci	35
3 METODY ZPRACOVÁNÍ DAT	37
3.1 Stanovení prosperity obce hodnotitelem	37
3.1.1 Interní faktory	37
3.1.2 Externí faktory.....	38
3.2 Dotazníky	39
3.3 Dotazník jako forma zjišťování atribucí	39
3.4 Struktura dotazníku	40
4 PREZENTACE A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	41
4.1 Obec Svatý Jan nad Malší.....	41
4.1.1 Obyvatelstvo	41
4.1.2 Výzkumný soubor.....	41
4.1.3 Historie obce	42
4.1.4 Doprava	42
4.1.5 Možnosti pro využití volného času	42
4.1.6 Občanská a technická vybavenost.....	43
4.1.7 Obchodní síť a podnikání.....	43
4.2 Faktory, ovlivňující prosperitu obce Svatý Jan nad Malší	44
4.2.1 Kultura a společenský život v obci	44
4.2.2 Strategie obce.....	46

4.2.3	Struktura obce	47
4.2.4	Závěr	48
4.3	Frymburk	48
4.3.1	Obyvatelstvo	48
4.3.2	Výzkumný soubor.....	49
4.3.3	Historie obce	49
4.3.4	Doprava	50
4.3.5	Možnosti pro využití volného času	50
4.3.6	Občanská a technická vybavenost.....	52
4.3.7	Obchodní síť a podnikání.....	52
4.4	Faktory, ovlivňující prosperitu obce Frymburk.....	53
4.4.1	Kultura a společenský život v obci	53
4.4.2	Strategie obce.....	54
4.4.3	Struktura obce	55
4.4.4	Závěr	56
4.5	Dotazník určený pro dotazníkové šetření ve vybraných obcích	56
4.6	Výsledky hodnocení prosperity obcí na základě subjektivně stanovených kritérií hodnotitelem	57
4.7	Výsledky dotazníkového šetření v obci Frymburk.....	60
4.7.1	Výsledky dotazování v obci Frymburk	62
4.7.2	Závěr z dotazníkového šetření v obci Frymburk.....	66
4.8	Výsledky dotazníkového šetření v obci Svatý Jan nad Malší	69
4.8.1	Výsledky dotazování v obci Svatý Jan nad Malší	70
4.8.2	Závěr z dotazníkového šetření v obci Svatý Jan nad Malší.....	74
4.9	Porovnání výsledků dotazníkového šetření v obci Frymburk a obci Svatý Jan nad Malší	76
5	ZÁVĚR	81
6	LITERATURA	85

7 PŘÍLOHY	88
------------------------	-----------

Úvod

Tématem mé diplomové práce je analýza atribucí obyvatel prosperujících a zaostávajících obcí. Problematiku atribucí považuji za velmi zajímavý a do dnešní doby zatím stále neúplně prozkoumaný aspekt jednání lidí. Toto téma jsem si zvolila proto, že atribuční teorie (teorie přisuzování) využitá k posouzení atribucí obyvatel dvou různých typů obcí, prosperující a zaostávající, mohou velmi výstižně a autenticky popsat subjektivní názory obyvatel na úspěšnost či neúspěšnost obce. Tím se dá zjistit, v čem vidí obyvatelé příčiny dané situace a z toho vyjít v hledání řešení případného problému.

Atribuce je proces, kterým člověk přiřazuje příčiny svému vlastnímu chování, jeho důsledkům a chování okolních lidí. Lidé přisuzují příčiny výkonů a jednání sami sobě i jiným osobám a skutečností. Pojem atribuovat lze v českém jazyce vysvětlit jako sloveso přisuzovat, připisovat něčemu význam. Pro účely své práce budu používat oba ekvivalenty tohoto pojmu. Pojem atribuce vysvětlím na několika jednoduchých příkladech.

Rozbor atribucí obyvatel zkoumaných obcí popíše, čemu obyvatelé přisuzují úspěšnost nebo naopak zaostávání své obce. Může to být například skutečnost, že obec je velmi atraktivní, turisticky oblíbenou lokalitou, kterou navštěvuje velký počet turistů v průběhu celého roku. Obyvatel takovéto obce pravděpodobně bude připisovat prosperitu své obce právě turistickému ruchu. Pokud je tento občan obce zároveň osobou, která provozuje například hostinskou činnost v obci, pak bude prosperitu obce přisuzovat také sobě (konkrétně svému podnikání, tj. poskytování kvalitního servisu a služeb všem turistům). Tento občan pak může ve skutečnosti velmi výrazně ovlivnit prosperitu obce. Úspěch obce vnímá jako svůj osobní úspěch a to ho motivuje k rozvoji sama sebe a svého podnikání.

Naopak obyvatel obce, kde je vysoká nezaměstnanost, může přisuzovat zaostávání své obce například tomu, že je nedostatečně vybudovaná síť dopravní komunikace. Tento občan obce například předpokládá, že lépe vybudovaná síť komunikace by umožnila, aby do obce jezdila pravidelná autobusová linka. Autobusovou linkou by se obyvatelé

mohli dostávat za prací. Tuto vlastnost dopravním komunikacím přisuzuje bez ohledu na to, aniž by znal hlubší podrobnosti problému obce. Vychází z toho, že v obci, kde bydlí jeho známý, a která má velmi kvalitní dopravní síť, je nezaměstnanost minimální.

Dalším příkladem pro vysvětlení atribucí je následující situace. Klienti, kteří uložili své peníze do bank nebo kampeliček, které jim slibovaly velmi vysoké úroky z vkladů, se zánikem těchto institucí o své peníze přišli. Je velmi pravděpodobné, že tito klienti již nikdy nesvěří své peníze finanční instituci, která jim slíbí neúměrně vysokou úrokovou sazbu z vkladů. Raději uloží peníze na nižší úrok. Tito klienti totiž budou očekávat, že se stane to samé, co se stalo s jejich penězi v minulosti. Ačkoliv pro svůj soud nemají žádná spolehlivá kritéria, připisují toto chování své zkušenosti. Atribuuji (neboli přisuzují) příčinu svého chování skutečnosti, která již v minulosti nastala. Předpokládají, že se situace bude opakovat.

Zpracování mé diplomové práce spočívá nejen v podrobném nastudování a rešerši odborné literatury, ale zejména v praktickém průzkumu a analýze atribucí obyvatel ve vybraných obcích, tedy v terénních pracích. Osobní zkušenost se zpracováváním a prováděním průzkumů už mám, proto jsem uvítala další zkušenost při terénních pracích a průzkumech, které jsou součástí zpracování a hlavním smyslem mé diplomové práce.

V teoretické části práce jsem se zaměřila zejména na zpracování odborné literatury a dalších zdrojů, které uvádějí problematiku teorie atribucí. Definovala jsem zejména mechanismus atribucí a základní poznatky o fungování obce, definice obce, jejích činnostech, působnosti a nastavila jsem také měřítko úspěšnosti či neúspěšnosti obce. Toto měřítko jsem sestavila na základě posouzení např. některých ekonomických nebo demografických ukazatelů.

V praktické části své diplomové práce jsem provedla průzkum názorů vybraného vzorku obyvatel obce, sestavila dotazník, jehož cílem bylo zjistit, jak lidé vnímají svou roli ve fungování obce, jak atribuuji, neboli jestli důsledek (tj. prosperitu/zaostávání obce) přisuzují také svému chování. Cílem bylo zjistit, zda obyvatelé vnímají svou obec jako prosperující/zaostávající a jakým skutečným stavem tuto prosperitu/zaostalost připisují.

Cílem mé diplomové práce bylo popsat fungování atribucí a atribuční teorie a aplikovat tuto teorii na vnímání obyvatelů vybraných obcí, analyzovat atribuce obyvatel zaostávající/prosperující obce, a porovnat rozdílnost mezi vnímáním atribucí obyvatel obou zkoumaných obcí. Dalším z dílčích cílů mé diplomové práce bylo vyvodit závěry pro praktické využití získaných poznatků v praxi.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Atribuce, atribuční teorie

1.1 Teorie atribucí

Všeobecně lze atribuční teorii, neboli teorii přisuzování, charakterizovat jako soubor principů a pravidel, kterými se člověk řídí, když vysvětluje chování a jednání druhých lidí, nebo nepersonálních jevů, nebo když uvažuje o druhých lidech a jevech. Tuto „laickou psychologii“, např. jak se lidé vzájemně poznávají, jak interpretují své chování apod., zkoumal Heider (1958), který zdůraznil snahu člověka po poznání a porozumění chování druhých osob, projevující se kromě jiného hledáním příčin (atribuce příčin). Heider je průkopníkem teorií atribucí. Zastává názor, že lidé se chovají jako „naivní vědci“ – shromažďují informace a na jejich základě formulují teorie o jejich možných příčinách. Identifikace těchto příčin je procesem atribuce. Podle Heidera lidé dávají přednost příčinám, které jsou stálé a trvalé, před příčinami, které jsou jen přechodné.

Některé přístupy zkoumání atribucí se zaměřují na přesně definované oblasti připisování, jiné postupují heuristicky (metodicky výzkumně, hledají neobvyklá řešení problémů) a hledají, co všechno se dá připisovat a jsou-li v tom nějaké zákonitosti.

Do rámce teorie atribuce je vhodné zařadit také pojmy očekávání a hodnoty. Každý člověk přisuzuje úspěch/neúspěch určitým příčinám. Atribuce jsou posuzovány podle tří příčinných dimenzí: místa kontroly, stability a ovladatelnosti. Dimenze místa kontroly má dva póly: vnitřní versus vnější místo kontroly. Rozměr stability zachycuje, zda se příčiny časem změňí či zůstanou stejné. Například schopnost může být klasifikována jako neproměnlivá, vnitřní příčina a úsilí jako proměnlivá a vnitřní příčina. Ovladatelnost porovnává příčiny, které se dají řídit, jako například dovednost a výkonnost, a příčiny, které se kontrolovat ani řídit nedají, například nadání, nálada a štěstí.

Pokud rozdělíme atribuce na stabilní (neproměnlivé) a variabilní (proměnlivé) (viz. níže), můžeme uvést, jak ovlivňují vnímání jednice. Při atribuci stabilních faktorů

(schopností, obtížnosti úkolu atd.) vede jedince zkušenost s úspěchem (pozitivními konsekvencemi) k vysoké hodnotě očekávání a naopak nižší procento úspěchu k odpovídajícímu nižšímu očekávání. Při atribuci proměnlivých faktorů (úsilí, štěstí, náhoda) jsou očekávání mnohem méně ovlivňována objektivními faktory. Interní atribuce zintenzivňují emoční zážitky úspěchu i neúspěchu. Atribuce jsou důležitým činitelem učení a přehled jejich druhů je následující:

- atribuce stabilní, vnitřní – schopnosti;
- atribuce stabilní, vnější – obtížnost úkolu;
- atribuce variabilní, vnitřní – úsilí, snaha, námaha;
- atribuce variabilní, vnější – štěstí, náhoda.

Jak uvádí Weiner (1980), kauzální atribuce určují citové reakce úspěchu a selhání. Například žák, který dostane z testu jedničku od učitele, který dává pouze jedničky, nebude hrdý na svůj úspěch, stejně tak jako když porazí v tenisu hráče, který vždycky prohrává. Na druhou stranu, pokud žák dostane jedničku od učitele, který známkuje velmi přísně anebo zvítězí nad velmi zkušeným hráčem tenisu, působí to na sebehodnocení žáka velmi pozitivně.

Studenti s vyšší sebeúctou a s vyššími školními úspěchy mají sklon přisuzovat úspěch vnitřním, neproměnlivým, neovladatelným faktorům jako například jejich schopnostem, zatímco jako jednu z příčin neúspěchu přičítají buď vnitřním, proměnlivým, ovladatelným faktorům jako například úsilí a námaze, nebo vnějším, neovladatelným faktorům jako je obtížnost úkolu.

1.2 Definice atribucí

Atribuční teorie je studium způsobů a procesů kauzální atribuce, jimiž člověk přiřazuje příčiny svému vlastnímu chování, jeho důsledkům a chování okolních lidí. Proces atribuce příčin chování je podstatnou vlastností člověka, která umožňuje jeho sociální fungování, ale zároveň zkrsluje řadu chyb (mluvíme o tzv. chybě atribuční základní). Atribuce je definována jako připisování významu objektu nebo situaci.

Atribuce vzniká v neobvyklé, nečekané, nepříjemné, nebo naopak významné situaci, a jakékoliv extrémní situaci. Důležitá je anticipace chování, důsledku chování a volby

jednání. Machátová (1999) uvádí, že člověk si během svého života vyvine vlastní systém, s jehož pomocí dokáže hodnotit sebe sama a jiné lidi. Pro každého z nás je životně důležité rozlišovat mezi přáteli a nepřáteli, rozeznat nadřízené, konkurenty, odhadnout silné a slabé stránky člověka, se kterým jednáme. Při hodnocení a posuzování lidí kolem sebe často posuzujeme naivně. Nejdříve jsme silně ovlivněni „prvním dojmem“, a později se snažíme přizpůsobovat své pozdější soudy o člověku tomuto „prvnímu dojmu“. Pro svůj soud však nemáme žádná spolehlivá kritéria, připisujeme je lidem kolem nás na základě jejich chování a našich zkušeností s určitou vlastností, které označujeme jako atribuci.

Jedním ze současných teoretiků atribuce je Weiner (1974), který podal schéma připisování příčin výsledkům výkonu. V tomto schématu popisuje základní charakteristiku příčin výsledků jako interní a externí, přičemž do interních patří nadání a úsilí, do externích obtížnost a náhoda. Je zřejmé, že toto schéma lze aplikovat na jakoukoliv životní situaci člověka, počínaje dětmi ve školním věku, přes pracovní úspěchy, rodinnou situaci až po celkové hodnocení člověka jako sama sebe, tak i hodnocení úspěšnosti nebo neúspěšnosti okolí, např. zaměstnavatele, politickou stranu, stát nebo obec. Atribuce ovlivňují zážitek úspěchu i neúspěchu, který má psychologicky dalekosáhlý význam (vliv na sílu motivu výkonu, úroveň aspirace a sebevědomí a další). Nakonečný (1999) uvádí, že jedinci, kteří spatřují příčinu svých úspěchů ve vlastním nadání (nikoli ale úsilí nebo štěstí), budou úspěchy očekávat i v budoucnosti. Očekávání úspěchů se pojí s pozitivním sebehodnocením. Má-li jedinec dojem, že na výsledky svého výkonu nemá vliv, dochází k demotivaci jeho činnosti a k pocitům bezmocnosti. Příčiny výkonů a jednání připisují lidé sami sobě i jiným osobám a skutečnostem. Nakonečný (1999) popisuje kauzální atribuce jako připisování výsledků vnějším okolnostem (štěstí, smůla) nebo svým vlastním schopnostem nebo neschopnostem. Uvádí, že atribuce mohou korigovat vliv neúspěchu jako obranné racionalizace jeho příčin, ale i snižovat intenzitu pocitu úspěchu.

Vyhodnocování JÁ neboli sebehodnocení je důležitou součástí uvědomování si své identity. Každý jedinec by měl své sebepojetí vytvářet tak, aby ho motivovalo k uvědomování si svých silných stránek a své „hodnoty“. Je důležité, aby jednotlivci uměli ocenit své silné stránky, které může rozvíjet, a zároveň znal své slabiny. V určitých situacích se může sebepojetí stát sebeznehodnocením: rozvíjí se sebeútlumová dispozice – člověk nechce dosáhnout úspěchu, ale chce se vyhnout

neúspěchu. Jedinec zůstává v průměru, nijak nevybočuje z řady. I přesto, že by tento jedinec mohl být velmi úspěšný, zůstává vzadu, protože se obává svého neúspěchu.

1.3 Teorie kauzální atribuce

Kauzální atribuce vzniká jako následek hodnocení výkonu jedince významnými druhými - pokud se tato hodnocení opakují, vytváří se vztah příčinnosti, vzniká kauzální vztah mezi příčinou a jedincem: příčinou druhu hodnocení druhými není jejich pohled, ale mé chování a schopnosti - pak se stane, že jedinec si tyto, okolím vyslovené schopnosti, respektive neschopnosti, naučí spojovat se svou osobou jako něco, co ho skutečně a podstatně charakterizuje. Atribuce se mění autoatribuci (pozitivní či negativní) - pokud je např. žákovi zdůrazňováno, že je ve všem nebo v něčem neschopný, zprvu to přijímá jako hodnocení výkonu, posléze se za neschopného skutečně začne považovat. Tímto způsobem sám sebe vnímá, podle toho mu klesá aspirace a ničí se sebeobraz. Dítě pak vidí samo sebe jako neschopné v dané činnosti - „Nikdy jsem nebyla dobrá ve fyzice, nebudu ani teď, nemám na to.“

1.4 Atribuční chyby

1.4.1. Základní atribuční chyba

Základní atribuční chyba je charakteristická sklonem uplatňovat odlišná měřítká v přisuzování příčin vlastnímu a cizímu jednání. Lidé mají často tendenci posuzovat vlastní jednání, případně chyby, jako důsledek situace, ale jednání druhý vidí často jako důsledek dispozičních příčin, tedy toho, jaké jsou jejich vlastnosti, jací jsou, jaké mají názory, vlohy, apod. To se projevuje například v přesvědčení, že „já“ bych se choval v této situaci určitě jinak než někdo jiný.

1.4.2 Ostatní atribuční chyby

Pygmalion efekt je další atribuční chybou. Je typická tím, že naše očekávání a přisuzování vlastností člověku často vychází ze zkušeností, které máme s podobným typem člověka. Uvedu ilustraci - např. učitel si vybere žáka, který měl na stejné škole staršího sourozence. Tento starší sourozenec byl velmi úspěšný, měl výborné výsledky, byl premiantem třídy. Učitel pak může mít tendenci připisovat tomuto žákovi obdobné

vlastnosti jako měl jeho starší sourozenec a vidět v něm premianta, nadřžovat mu.

Pygmalion efekt může ovlivňovat naše chování v každodenním životě, jak ukazuje i následující příklad. Představme si člověka, který bydlí na sídlišti v panelovém domě. Jeho sousedy na patře jsou staří lidé v důchodovém věku. Tito lidé jsou velmi milí a přátelští, chovají se tiše a skromně. Tento člověk pak bude pravděpodobně předpokládat, že všichni staří lidé v důchodovém věku, kteří bydlí v panelových domech jsou milí a přátelští lidé. Nemá pro svůj názor přímý důkaz, přisuzuje tuto vlastnost jmenované skupině lidí pouze na základě své zkušenosti.

Golem efekt

Je opakem Pygmalion efektu, znamená negativní očekávání, zápornou předpověď. Jedná se například o zápornou předpověď ze strany pedagoga vůči žákovi, která může mít negativní důsledky na prožívání a chování. Vysvětlím opět na příkladu žáků ve škole. Učitel, který v minulosti učil žáka, který při vyučování vyrušoval, odmlouval, nenosil domácí úlohy a měl špatný prospěch, může tyto vlastnosti přisuzovat jeho mladšímu sourozenci. Tento mladší sourozenec je vzhledově podobný staršímu, nosí stejnou školní tašku, ale je snaživý, pozorný, nosí domácí úlohy a má i dobrý prospěch. Učitel, který učil jeho staršího bratra, však bude mít tendenci stále přisuzovat jeho špatné vlastnosti i tomuto pilnému žákovi. Toto souvisí s teorií sebepotvrzujících předpovědí – žáci už předem ví, jak dopadnou. Např. žák z mnou uvedené ukázky si může myslet: „Snažím se jak nejlépe umím, stejně mi dá na konci roku horší známku, nemá mě rád.“

Teorie sebepotvrzujících předpovědí

Člověk vstupuje do nové situace obvykle s tím, že má nějakou hypotézu o výsledku, očekává úspěch nebo neúspěch, kterého dosáhne. Člověk, který počítá s neúspěchy pak častěji selže. Na příkladu žáka a školy je to např. přesvědčení žáka, že učitel bude nespravedlivý („Zasedl si na mě.“) a často se skutečně stane, že žák se chová tak, že učitele pohněvá. Tímto si žák potvrdí, že měl pravdu, když počítal s nespravedlností.

Halo efekt

U atribuční chyby, kterou je tzv. halo efekt, vycházíme ze sebe, zpravidla více rozumíme a chápeme lidi, kteří jsou nám podobní. Toto přisuzování vlastností

je spojeno s předsudky, stereotypy... Z pozorovaných fragmentů se snažíme vytvořit smysluplný celek – automaticky osobnost dokreslujeme, hodnotíme motivaci osoby svou vlastní motivací, měřítkem druhých lidí jsme my sami.

Halo efekt popíše na následujícím příkladu. Matka dvou dětí, odrostlejšího chlapce ve věku 12 let a malé holčičky, která začala chodit do 1.třídy základní školy, pracuje jako vedoucí týmu účetních v oddělení velké nadnárodní společnosti. Řídí skupinu osmi účetních, z nichž většina jsou svobodné dívky, dvě účetní jsou těsně před důchodem a jedna účetní je ve věku podobném vedoucí týmu. Má také dvě děti, chlapce a dívku, z nichž jedno z nich začalo letos chodit do první třídy. Tato účetní potřebuje častěji dovolenou, několikrát již zůstala neplánovaně doma, protože některé z dětí náhle onemocnělo. Ze zaměstnání odchází okamžitě jakmile skončí pracovní doba, odmítá dělat přesčasy a pracovat na novém projektu. I přestože ve firmě jsou všichni zaměstnanci striktně vedeni k tomu, aby prací ve firmě žili a věnovali jí maximum svého času (nejen povinných 8 pracovních hodin denně) a jejich vedoucí na tento požadavek dohlíží, vedoucí týmu toto chování od účetní – maminky dvou malých dětí, nevyžaduje ani neočekává. Plně se totiž ztotožňuje se situací této účetní. Chápe, že na ni doma čekají dvě malé děti s domácími úkoly (sama má doma holčičku v první třídě, a ví, jak náročné a časově neomezené je vysvětlování domácích úloh, kreslení obrázků, vyplňování cvičení ad.), dokresluje si její nelehkou situaci, protože vychází ze své vlastní zkušenosti. Jisté však je, že pokud by byla vedoucí týmu mladá, svobodná dívka, těžko by se ztotožňovala s potřebou starší účetní, která chce být brzy doma, aby se mohla věnovat svým dětem.

Poznání je závislé na mezilidských vztazích - jinak hodnotíme člověka před ostatními lidmi, jinak v soukromí. Svou roli zde hraje vztah, ve kterém jsme s posuzovanou osobou – přítel x nepřítel, vzájemné sympatie x nesympatie, užitek versus neužitek... Ke každé ze zmíněných situací přistupujeme jinak - člověka, který s námi žije v harmonickém vztahu, hodnotíme jinak (pozitivněji) než člověka, kterého nemáme rádi.

Další významné atribuční chyby popisuje ve svém díle Řezáč (1998). Např. **efekt falešného konsenzu** je sklon vnímat a hodnotit vlastní chování nejen jako zcela přiměřené daným podmínkám, ale stejně tak i obecně platné pro určité okolnosti. Člověk při tomto efektu podléhá pocitu, že jeho chování v dané situaci odpovídá tomu,

co by udělal každý jiný člověk v jeho situaci. Jiné možnosti chování v dané situaci pak tento jedinec považuje za naprosto ojedinělé a nezvyklé.

Egocentrický sklon je další častou atribuční chybou. Je charakteristický tím, že jedinec nadhodnocuje svůj výkon a tím si připisuje zásluhy za výsledek činnosti určité skupiny nebo týmu. Tento subjektivně hodnocený podíl na skupinovém výkonu je silně nadhodnocený.

Pro ilustraci uvedu následující příklad. Studenti posledního ročníku střední školy připravují maturitní ples. Součástí plesu vždy bývá také půlnoční překvapení. Všichni spolužáci se dohadují a vymýšlí půlnoční překvapení, se kterým chtějí pobavit a potěšit nejen své učitele, ale také rodiče a známé. Po několika dnech přijdou na vynikající nápad a plánovanou scénku pro půl noc perfektně nacvičí. Půlnoční překvapení sklídí obrovský úspěch a na škole se ještě dlouho vypráví o představení a plese právě této třídy. Je zřejmé, že na přípravě plánované scénky a zrealizování myšlenky samotné se nepodíleli všichni spolužáci. Někteří jen pasivně vyčkávali, kdo co vymyslí a pak secvičili scénku podle jejich pokynů. Svůj podíl na úspěchu výkonu však vnímají jako rovnocenný podíl spolužáků, kteří celé půlnoční překvapení vymysleli a připravili a rádi se chlubí tím, jak jejich třída byla úspěšná. V případě těchto studentů, kteří byli při přípravě plesové scénky pasivní, jde o obranu ega. Nepřiznají, že úspěch, se kterým se chlubí, nenáleží jim, ale ostatním, kteří se aktivně zapojili. Atribuční chybou, které se dopouštějí, je právě egocentrický sklon, respektive **sebeprosazující sklon**. Právě tato atribuční chyba znamená neoprávněné připisování si zásadního podílu na dosaženém úspěchu.

Na chybu egocentrického sklonu navazuje také **sebeobraňující sklon**. Tento je charakteristický tím, že jedinec popírá svou odpovědnost za neúspěch. Pro charakteristiku této atribuční chyby použiji předchozí příklad. Představme si maturitní ples se stejným průběhem přípravy půlnočního překvapení. Připravovaná scénka se bohužel nepovede. Za to vedlejší třída, která má maturitní ples o týden později, předvede báječné půlnoční překvapení. Všichni ostatní studenti, i učitelé ve škole, pak mluví jen o vydařeném plese druhé třídy. Ples první třídy, jejíž půlnoční překvapení se tolik nevydařilo, je pak považovaný za všeobecně méně úspěšný. Studenti, kteří se scénky v nepovedeném půlnočním překvapení účastnili, popírají svou odpovědnost za neúspěch tím, že ostatním spolužákům z nižších ročníků tvrdí „My

jsme to hned říkali, že taková scénka není dobrý nápad, ale neposlechli nás.“ Projevuje se u nich atribuční chyba egocentrického, sebeobraňujícího sklonu. Nejsou schopni nést svůj díl odpovědnosti za neúspěch.

1.4.3 Vytváření obrazu o druhých

Skutečnost, zda si o druhém člověku vytvoříme dobrý obraz, záleží na několika faktorech. Za prvé je nás velmi výrazně ovlivňuje minulá zkušenost ze styku s druhými (jak jsem uvedla např. u Golem efektu). Všeobecně se dá říci, že například člověk, který má s ostatními jedinci většinou dobré zkušenosti a poznal v životě lidi, kteří byli čestní a dobří, přistupuje k nově poznávaným lidem tak, že jim připisuje tyto dobré vlastnosti. Očekává, že i tito nově poznání lidé budou podobní těm, se kterými má své zkušenosti. Jedinec těmto lidem obvykle přisuzuje dobré vlastnosti (čestnost, laskavost, pravdomluvnost, ochotu pomoci). Naopak člověk, který ve svém životě poznal lidi, kteří nemluvili pravdu, vymýšleli si, intrikovali, záviděli a nepřáli druhým, očekává, že i nově poznání lidé budou lhát a nebude na ně spolehnouti. Jako příklad uvedu jeden, který mluví za všechny, zvláště v dnešní době. Úřednice, která pracuje na Úřadu práce, denně vyslechne několik desítek lidí, kteří jí vypráví svůj příběh, jak přišli o práci, a jak nyní práci těžko shání. Ve skutečnosti je mezi těmito lidmi mnoho jedinců, kteří pracovat nechtějí a práci nehledají. Ti, kteří práci hledají a na Úřadu práce se octli mnohdy ne vlastní vinou, jsou hozeni do jedné škatulky s těmi, kteří jsou v této škatulce rádi a do práce se nehrnou. Úřednice přistupuje ke všem nezaměstnaným lidem stejně. Myslí si, že pracovat nechtějí.

Při vytváření obrazu o druhých lidem na nás působí také interpersonální senzitivita, tedy jakási mezilidská citlivost, schopnost reagovat na podnět. Velmi záleží na vztahu, který k jedinci cítíme, zda je to vztah pozitivní či nikoliv. Nermalou roli hraje také naše inteligence, tedy naše rozumová schopnost řešit nové nebo složité situace. (Inteligence je v průběhu času pouze relativně stálá a konstantní. Některé složky inteligence se snižují v průběhu stárnutí. Úbytek je individuálně rozdílný podle celkového zdravotního stavu, životosprávy, pracovní historie a tréninku mentálních aktivit.)

Platí také, že lépe poznáváme druhé, známe-li sami sebe. Důležité je tedy mít dobrý obraz o sobě. Tento obraz je vytvářen a předurčen tím, jaký máme sociální kapitál,

tj. kvalita a kvantita společenských a osobních hodnot, vzdělání, profesní image, respekt, vážnost, charismatičnost a důvěryhodnost.

Dalším faktorem, který nás ovlivňuje při vytváření si představ o okolí, jsou naše sociální dovednosti, tedy schopnost a dovednost optimálně sociálně komunikovat, mít smysl pro spolupráci a nekonfliktní vztahy. Dalším faktorem je emoční stabilita (stálost, rovnováha, která se týká citů, prožívání něčeho). Významným prvkem je také empatie, schopnost vcítění se do prožitku druhého. Relevantním faktorem pro rozhodnutí, jak si vytvořit o druhém člověku obraz je také schopnost podržet si odstup od pozorovaného. Jedině v tomto případě nejsme ovlivňováni chováním osoby (nevytváří se vztah mezi pozorovaným a pozorovatelem) a můžeme se rozhodnout nezávisle. Neznáme problémy ani radosti pozorované osoby, neznáme její osobní život a tím nemůžeme být ovlivněni. V opačném případě, kdy známe blíže osobní život dotyčného jedince, máme snahu např. omlouvat nevhodné chování a jednání této osoby, máme snahu pro pochopení jeho nedostatků a chybějících lidských kvalit. Pouze nezávislý pozorovatel, který hodnotí osobu objektivně, bez subjektivních pocitů, si může vytvořit čistý a jasný obraz o druhé osobě.

Záleží i na posuzovaném, do jaké míry nám dává šanci skutečně jej poznat. Kvalita úsudku o druhém záleží na tom, jaké množství informací si můžeme zajistit, v jakém rozsahu přicházíme s druhým do styku, a v neposlední řadě na tom, do jaké míry je vypracován vztah mezi námi a posuzovanou osobou.

Právě hodnocení tohoto vztahu na percepci působí tak, že si obvykle klademe otázku, co pro nás druhý může udělat, dále také posuzujeme pouze ty vlastnosti osoby, které jsou pro nás důležité – zaměřujeme se na to, co od osoby potřebujeme než na to, jaká je (např. konkurz u zaměstnavatele – versus psycholog).

V percepci (neboli vnímání) druhých se projevuje celá naše osobnost a náš celkový stav. Každý jedinec má určitou centrální vlastnost nebo rys, který zdůrazňuje při popisu druhých a hodnotí je podle míry této vlastnosti (poctivost vždy a za jakýchkoliv podmínek). Obvykle při tomto hodnocení vybíráme tu vlastnost, kterou bychom sami chtěli mít nebo kterou máme.

Na jednoduchých, a také možná nejčastějších příkladech atribuční teorie jsem vysvětlila mechanismus atribucí. Nyní budu aplikovat možnosti tohoto mechanismu v analýze prosperity či neprosperity obcí. Nejprve ale vysvětlím pojmy základní fungování obce a měřítko úspěšnosti či neúspěšnosti tak, jak jsou v různých zdrojích zkoumány a popsány.

2 Prosperita a obec

2.1 Co je to prosperita?

Slovník cizích slov definuje slovo prosperita jako zdar, úspěch, výkonnost.

Jaromír Veber (2002) ve svém díle Management, základy, prosperita, globalizace, definuje prosperitu jako situaci ve vývoji organizace, která zabezpečuje zdárné, úplné a dlouhodobé plnění její funkce. Faktorů, které ovlivňují prosperitu (neboli úspěšnost) je mnoho. V první řadě na prosperitu organizace, v našem případě obce, působí vnitřní faktory, dále řada vnějších faktorů. Pro vysvětlení procesu působení těchto faktorů na úspěšnost obce jsem se rozhodla aplikovat toto přirovnání na organizaci jako takovou. Mezi vnitřní faktory ovlivňující prosperitu patří „organizační“ kultura, strategie, struktura. Mezi vnější faktory pak trh výrobků a služeb, trh práce, trh kapitálu, zásahy státu, územní správa a environmentální požadavky. Působení těchto vnějších faktorů na naši „organizaci“, tedy obec, by měla obec co nejpřesněji monitorovat a s ohledem na jejich možný vliv uzpůsobit vnitřní faktory, popř. se snažit vnější vlivy aktivně ovlivňovat.

2.2 Faktory, které působí na prosperitu

Pokusím se předefinovat tyto vnitřní a vnější faktory působící na prosperitu organizace na faktory, které ovlivňují prosperitu obce.

Prvním vnitřním faktorem je **strategie** – představuje určení základního směru, kterým by se měla organizace vyvíjet. Důležité je využívat přístupů založených na reálných možnostech organizace, tedy na možnostech obce. Tato strategie odpovídá na otázky typu: „Ve kterých zdrojích je naše síla?“ nebo „Které zdroje nám chybějí pro další vývoj?“. Zásadní je zde předpoklad získání, přesvědčení a ztotožnění se pracovníků obce se strategickými záměry. Pokud zastupitelstvo obce „strategii“ schválí, členové zastupitelstva jsou o správnosti a reálnosti zvolené strategie přesvědčeni, může začít zastupitelstvo na daném záměru pracovat a výsledek úsilí, který směřuje k naplnění cílů

obce, bude pravděpodobně velmi dobrý. Horší varianta je ta, která nezískala zájem nebo souhlas členů zastupitelstva.

Dalším vnitřním faktorem, který ovlivňuje prosperitu, je **struktura**. Ta se dále rozpadá na dvě základní složky – na organizační strukturu (která je významným aktivátorem anebo brzdou rozvoje organizace) a vzájemnou provázanost zdrojů. Organizační struktura by měla být co nejjednodušší např. z hlediska komunikačních vazeb apod., zároveň útvárové uspořádání musí co nejlépe zhodnotit schopnosti lidí a být schopna se pružně přizpůsobovat měnícím se podmínkám. Pro prosperitu organizace je dále důležitá vzájemná provázanost zdrojů, jejich dostupnost a optimální využití. Pružné zpracování informací a dat o potřebách zdrojů, jejich množství, využití a kvalitě je velmi důležitou činností pracovníků organizace. V případě obce je struktura jasně daná. Tvoří ji starosta, rada, zastupitelstvo a občané obce.

Struktura ovlivňuje celkový chod a prosperitu organizace, tedy i obce. Pokud aplikujeme tuto teorii na strukturu obce, pak se jedná zejména o strukturu obyvatel obce, např. členění podle:

- věku obyvatel obce;
- podílu mužů a žen v obci;
- vzdělání;
- podílu ekonomicky aktivního obyvatelstva na celkovém počtu obyvatel obce;
- počtu zaměstnaných a nezaměstnaných;
- národnostní struktury obyvatel v obci.

Jako provázanost zdrojů, jejich dostupnost a optimální využití můžeme pro účely prosperity obce chápat zejména vzájemné vztahy mezi obyvateli obce, jejich znalosti, postoje a vůli chtít komunikovat. Komunikace je totiž jedním z nejdůležitějších prostředků přenosu a výměny informací.

Podle Nakonečného (1999), komunikace jako druh sociální interakce znamená jednostranné sdělování nebo vzájemnou výměnu informací. Prostředkem komunikace jsou nejen slova a gesta, ale chování vůbec. Zanden zase definuje komunikaci jako proces, jímž lidé předávají informaci, ideje, postoje a emoce jiným lidem. Každá kultura používá určitý systém komunikace, který zahrnuje nejen jazyk, ale také specifická gesta a způsoby chování. Je tedy zřejmé, že struktura obyvatel hraje

i v systému komunikace významnou roli. Jinak se mezi sebou budou bavit starší lidé, jinak mladí lidé, rozdíly v používaném jazyku jistě poznáme i v komunikaci žen anebo mužů mezi sebou, odlišný jazyk a způsob chování mají oproti vysoce vzdělaným lidem lidé méně vzdělaní atd. Existuje mnoho atributů, které odlišují styl komunikace mezi obyvateli obce. Jedním z důvodů je také komunikace na společné téma, např. spory nebo naopak přátelství mezi obyvateli, sousedská výpomoc nebo naopak závist apod. V mé diplomové práci se mi zřejmě nepodaří popsat a analyzovat zrovna tyto konkrétní důvody stylu komunikace, ale věřím, že se mi podaří proniknout a popsat plně kulturu obce.

Komunikace bude důležitá také pro mě osobně, při zpracovávání praktické části mé diplomové práce, tj. při dotazování. Při získávání informací od obyvatel obce budu používat následující formy komunikace:

- verbální komunikaci (mluvená a psaná řeč);
- meta- nebo paralingvistické znaky (hlasová intonace, akcent ad.)
- nonverbální komunikaci, výraz (mimika a kinesika, tzv. „řeč těla“, ale také vokalizace jako je smích, pláč), chování (jednání, gesta, ale např. i pohledy a další);
- komunikaci prostřednictvím obrazů a symbolů.

Struktura procesu komunikace je podle Laswella (1935) popsána následovně:

- kdo (komunikátor);
- říká co (komuniké);
- komu (komunikant, recipient);
- čím (druh komunikace, např. slova);
- prostřednictvím jakého média (např. mluvené řeči v přímém fyzickém kontaktu);
- s jakým úmyslem (intence, motivace);
- s jakým účinkem.

V personální interakci se role komunikátora a komuniké střídá a komuniké má povahu procesu, v čase se odehrávajícího děje. Zpráva, neboli komuniké, může být narušena tzv. informačním šumem. Důležité také je, aby zpráva, kterou komunikátor předává recipientovi, byla komunikátorem zakódována, a recipientem správně dekodována.

Třetím faktorem je **kultura** organizace. V nejšířším pojetí znamená kultura organizace obraz chování organizace a jejích zaměstnanců uvnitř i navenek. Jedná se o soubor sdílených norem, hodnot, postojů a přesvědčení, které vedou k zažití vzorců chování a umožňují členům skupiny odlišit vhodné chování od nežádoucího. Hlavní funkcí organizační struktury je ovlivňovat chování a činnosti členů tak, aby bylo dosahováno vyšší efektivity v dosahování cílů organizace, usnadňování orientace ve vzájemných vztazích a snižování míry sociální nejistoty. Organizační kultura, která splňuje tyto funkce, musí být dostatečně zřetelná, rozšířená a zakotvená.

Zřetelnost kultury organizace znamená, že tato kultura je srozumitelná všem členům organizace, působí jako jednotný celek. Další podmínkou kultury je, aby byla rozšířená. Pojem rozšířenost kultury znamená, že se všichni členové organizace budou s kulturou každodenně ve všech situacích potkávat. Neméně důležité je, aby se kultura organizace stala součástí identity každého zaměstnance, aby se s ní zaměstnanci ztotožňovali a zvnitřňovali. Tuto vlastnost kultury označujeme jako zakotvenost.

Jedním z dalších, hlavních prvků organizační kultury, který bývá označován jako filosofie organizace, který je zároveň východiskem pro formulování vize a mise organizace, je základní přesvědčení. Dalším typickým prvkem kultury organizace, který je znakem kultury i u obce, jsou postoje. Postoje většinou vycházejí z hodnotového systému, obsahují poznávací, emotivní a snahové složky. Dále jsou to například normy. Jedná se o základní akceptované zásady a pravidla chování, které usnadňují vzájemnou komunikaci a interakci. Jazyk je formou odborného žargonu. Dalším prvkem organizační kultury jsou zvyky. Tento prvek kultury se dá charakterizovat jako dodržování ustálených vzorců chování, které jsou v organizaci předávány. Jsou prostředkem integrace organizace a podílejí se na vytváření identity jejích členů. Mezi znaky organizační kultury se řadí dále např. architektura, vybavení a další artefakty materiální povahy, které odrážejí základní prvky organizační kultury. Zároveň jsou opět zdrojem identity organizace, nejen ve vztahu k okolí, ale i dovnitř, vůči členům organizace a mohou tak plnit úlohu sjednocujících symbolů.

Souhrnně se kultura organizace projevuje v reakcích a postojích pracovníků, v hodnotách a zásadách, v jejich chování, loajalitě, zvyklostech, v přístupu k novému atd. Přestože lze navenek prosadit řadu změn, které znamenají posun organizační kultury, změna přístupu lidí, jejich každodenní chování, jednání a vystupování

je během na dlouhou trať. Tato změna může trvat řádově i několik let. Zatímco kultura organizace je dána existencí společného cíle, bude velmi složité hledat jediný, společný cíl u obyvatel obce. Co se hodí jednomu, nemusí chtít ten druhý, ostatní to může omezovat či dokonce poškozovat. Významným prvkem kultury obce bude tedy schopnost občanů domluvit se, ochota jednat, udělat kompromis, komunikovat mezi sebou, hledat společný zájem a prospěch, stanovit společné priority.

Pokud budeme hovořit o kultuře organizace u mnou vybraných obcí, pak se zaměřím zejména na prvky kultury, které výrazným způsobem ovlivňují kulturu obce a jejích obyvatel a jsou typickými právě pro zkoumanou obec.

Těmito prvky mohou být památkové objekty v obci, jako jsou například památkově chráněné domy, kostely, fary, nebo další významné stavby, které jsou charakteristickým prvkem obce a obyvatelé mají k těmto objektům zvláštní vztah. Dále se zaměřím na popis zvyků a tradic, které se zejména v menších obcích předávají z generace na generaci a tvoří největší součást duchovního dědictví a základ celé kultury obce. Jak jsem uvedla již v předešlé charakteristice zvyků, jsou to tzv. ustálené vzorce chování a jednání, které jsou prostředkem začlenění jedince do skupiny a podílejí se na utváření identity členů této skupiny. Pokud převedu tuto definici zvyku členů organizace na definici zvyku obyvatele obce, mohu potvrdit i z vlastní zkušenosti, že dodržování zvyků a tradic dané skupiny je opravdu nejlepším nástrojem pro začlenění se do skupiny. Tyto tradice a zvyky s sebou přináší jedinečnou atmosféru souhry a pocitu sounáležitosti obyvatel obce. Jsou to nejčastěji různé společenské akce, např. plesy, bály, zábavy (obvykle konané každoročně ve stejném období, např. maškarní bály pro děti, zábava pro dospělé, masopust apod.), dále sportovní akce a utkání (fotbal, volejbal, závody v plavání apod.). Při účasti na těchto akcích si obyvatelé obce vyměňují informace, mnohdy i třeba názory na dění v obci, které je zajímá. Tyto akce jednoznačně podporují nejen kulturu v obci, ale také samotnou komunikaci (tedy součást struktury obce).

Jedině v případě, že všechny tyto tři prvky (strategie, struktura, kultura), které jsou determinující pro prosperitu obce, dosáhnou konsensu, můžeme mluvit o správně fungující, tedy prosperující obci.

Vnější faktory působící na prosperitu organizace mají většinou charakter předurčující – prostor pro ovlivňování těchto externalit je minimální. Některé vnější faktory pro organizaci znamenají cestu k pokroku a příležitost (např. podpora výzkumu, vědy a techniky), jiné zase omezení a restrikce (např. účetní a daňové předpisy, bezpečnostní a ekologická legislativa). Pro každou organizaci, a samozřejmě i pro obec, je důležité tyto externí vlivy pravidelně sledovat, monitorovat, analyzovat a samozřejmě operativně promítat do praxe řízení organizace. Neméně důležitý je opět sběr kvalitních informací, které pomohou nejen vedení obce, ale i obyvatelům samotným, ke korektnímu rozhodování v daných záležitostech.

2.3 Vývojové etapy v procesu zajištění prosperity

Vývojové etapy, které směřují k zajištění prosperity organizace (obce), na sebe volně navazují a vytvářejí řetězec vzájemně závislých činností. Průběh těchto vývojových stádií v organizaci je podpořen používáním materiálových zdrojů, informačních zdrojů a invencí.

Prvním ze třech vývojových stádií je etapa, která zdůrazňuje **ekonomické aspekty**. Tato etapa předpokládá orientaci na eliminaci všech pokut, penále, škod a ztrát, které v protikladu nepřinášejí organizaci (v našem případě obci) žádné přínosy. Cílem této etapy je také redukce nákladů (tj. jejich odhalování a eliminování) a zvyšování produktivity, které má za úkol zajistit maximální výkonnost např. materiálních, kapitálových nebo personálních zdrojů.

Další významnou etapou na cestě k zajištění prosperity je **orientace na zákazníka** (pokud mluvíme např. o výrobním podniku), v našem případě na obyvatele obce. Tuto etapu definuji na příkladu podniku, a poté přirovnám na situaci obce. Toto stadium vychází z předpokladu zvládnutí ekonomických aspektů ve fungování organizace. Další vývoj organizace je závislý na požadavcích a potřebách zákazníků.

Obecně lze považovat za konkurenční výhodu:

- stanovení příznivější ceny produktů nebo služeb než je cena konkurence;
- nabídka kvalitnějších produktů nebo služeb než má konkurence;
- schopnost pružně reagovat na požadavky zákazníků, přizpůsobovat se jejich

časovým požadavkům na dodání produktů a služeb apod.

Prosperita organizace je výsledkem procesu stanovení priorit. Důraz se klade splnění zájmů a přání zákazníků, kterému se přizpůsobuje chování dodavatelů. Vliv konkurenčního prostředí je velmi silný, a tak záleží pouze na jednotlivých organizacích, jak svou činnost přizpůsobí okolnímu prostředí, zejména pak zákazníkům. Orientace na zákazníka, kam patří např.

- vyhledávání a odstraňování bariér mezi organizací a zákazníkem;
- stanovení kréda, které je podnětem a závazkem pro kvalitní výkon práce;
- výběr vhodných manažerů, kteří řídí organizaci;
- budování partnerských vztahů se zákazníkem;

je prostředkem zvýšení tržních podílů a upevnění postavení organizace na trhu.

Pokud aplikuji tyto definice na vývojovou etapu obce, která usiluje o dosažení prosperity, pak orientaci na zákazníka přejmenuji na orientaci na obyvatele obce. Konkurenční výhody, které jsem pojmenovala v části potřeb zákazníků definuji jako konkurenční výhodu obce při uspokojování potřeb a přání obyvatel obce. Jedná se zejména o:

- stanovení příznivé ceny služeb a produktů obce (např. stavebních parcel) než je cena v jiných obcích;
- zajištění kvalitní obslužnosti v obci, na alespoň stejné nebo lepší úrovni než má nejbližší jiná obec (např. dopravní obslužnost, obslužnost v oblasti služeb jako např. zdravotní zařízení, základní škola, pošta apod.);
- schopnost pružně reagovat na požadavky a potřeby obyvatel (např. zavedení plynofikace nebo elektrifikace do obce, zřízení veřejného osvětlení apod.).

Třetím vývojovým stádiem, které vyjadřuje, jak by měla fungovat úspěšná firma na počátku 21. století, je integrovaný management. Jak uvádí Veber (2002), zásadními prvky pro zajištění prosperity organizace je zejména zabezpečení správné provozní praxe firmy a dále nalézání a uplatňování konkurenčních výhod firmy (proaktivní inovační politika, zaměření na inovace, které vyvolají a uspokojí nové potřeby zákazníků). Správná provozní praxe organizace pak znamená především umění zabezpečit uspořádání zdrojů tak, aby provoz firmy byl hospodárný a výrobky či služby byly kvalitní (shoda se standardy, zabezpečení certifikace v souladu s ISO 9000).

2.4 Překážky na cestě k prosperitě

Vedle pozitivních faktorů, které vedou organizaci k prosperitě, existují také negativní vlivy, které mohou příznivý vývoj pozastavit nebo dokonce zvrátit. Nejčastěji jsou příčinami těchto nepříznivých faktorů technická omezení, která jsou obvykle upravena v legislativě. Nedodržování těchto ustanovení v jakékoli organizaci (tedy i obci) vystavuje organizaci vysokému sankčnímu riziku (pokuty, penále, nařízení pozastavení nebo zákazu činnosti).

Legislativa upravuje jak technická omezení produktu, tak technická omezení provozu. Mezi technická omezení produktu patří obligatorní technické požadavky, které musí výrobce respektovat (pod hrozbou zákazu uvedení výrobku na trh). V České republice definuje tato omezení zákon 22/97Sb. o technických požadavcích na výrobky, který se zaměřuje na výrobce, dovozce i distributory. Tento zákon zmocňuje vládu, aby svým nařízením stanovila výrobky, u kterých určí technické požadavky, resp. vymezí okruh výrobků, u kterých bude vyžadováno značení značkou shody. Prokazování shody znamená především povinnost výrobce nebo dovozce daného výrobku před uvedením výrobku na trh vydat písemné prohlášení o shodě výrobku se stanovenými technickými předpisy (které jsou uvedené v nařízení vlády).

2.5 Čemu obyvatelé přisuzují prosperitu?

V předchozí části své práce jsem definovala prosperitu jako situaci ve vývoji organizace, která zabezpečuje zdárné, úplné a dlouhodobé plnění její funkce. Nyní se budu soustředit na operacionalizaci těchto pojmů a zaměřím se na to, jakým způsobem je budu zjišťovat a v jakých jednotkách je budu měřit.

2.5.1 Analýza interních faktorů ovlivňujících prosperitu obce

1.) Strategie obce

Do interních kritérií prosperity jsem zahrнула „organizační“ strategii, kulturu a strukturu. Strategie obce zahrnuje zejména postoj obce k problémům v obci, k názorům obyvatel obce. Je důležité, aby obyvatelé obce vnímali strategii obce jako cestu, která má zajistit nebo alespoň o stupeň zlepšit prosperitu obce. Mezi strategické

plány obce patří např. realizaci projektů, které obec chystá nebo již realizuje, a také projekty, jichž se obec aktivně účastnila v minulosti.

2.) Kultura obce

Organizační kulturu budu zkoumat ze dvou pohledů – pohledu interního, tj. jak vnímají kulturu obce obyvatelé obce a externího pohledu, tj. jak působí kultura obce na mne samotnou jako návštěvníka a pozorovatele obce. Roli zde budou hrát vzhled a klima obce, kulturní akce v obci, které se konají v průběhu celého roku a také míra zapojení obyvatel do těchto akcí. Základní informace o mnou zvolených dvou obcích, které jsem si vybrala pro zpracování tématu mé diplomové práce, budu hledat na internetu. Myslím si, že v dnešním světě, kde se součástí našeho každodenního bytí stává globalizace, kde informace jsou přenášeny z jednoho konce světa na druhý tak vysokou rychlostí, kde existuje přeprava letadly, loděmi a stačí pár hodin a člověk se ocitne na druhé polovině planety, že v tomto velkém světě by i malá obec měla mít zavedené internetové stránky. Zrovna třeba taková „maličkost“ ovlivňuje prosperitu obce tím, že poskytuje základní informace o obci, o aktivitách, které se v obci konají, může nalákat turisty a návštěvníky z tuzemska i ze zahraničí, umožní získat pozornost zájemců o výstavbu domů, bytů, nákupního střediska, nebo třeba získání finančních prostředků na kulturní rozvoj v obci. Prosperující obec se ráda pochlubí svými úspěchy, které zveřejní na internetových stránkách. Úspěch vyvolává další úspěch, a tak cesta k prosperitě vzkvétá. Zaostávající obec může k prosperitě své obce ve velké míře pomoci, pokud internetové stránky zřídí a stále udržuje, pokud věnuje pozornost tomu, že nejen obyvatelé obce, ale čím dál tím víc zejména návštěvníci obcí a turisté jsou těmi, kteří přinášejí do rozpočtu obce peníze a tím pomáhají k prosperitě obce.

3.) Struktura obce

Rozbor struktury organizace, tedy obce, další ze součástí vnitřních faktorů, které se ve značné míře podílejí na prosperitě/zaostávání obcí, zaměřím na zjišťování struktury obyvatelstva obce. U každé obce stanovím počet obyvatel obce, rozdělený na počet mužů a žen, a také uvedu průměrný věk obyvatel. Dalším možným členěním struktury by bylo rozdělení obyvatel např. podle vzdělání apod. Předmětem mého dotazování bude také zjišťování, jak fungují komunikační vazby v organizační struktuře, tj. zejména přenos informací mezi obyvateli a zastupitelstvem a dále způsob, jakým probíhá zpracování informací a dat o potřebách zdrojů, jejich množství, využití a kvalitě.

V hodnocení míry prosperity se pokusím odhlédnout od čistě ekonomických faktorů a zaměřím se na ukazatele, které souvisejí s kvalitou života. Tři klíčové oblasti, které jsou určující při hodnocení prosperity/zaostávání obce, tj. kultura, strategie a struktura, pojmu z hlediska některých aspektů sociálního kapitálu (např. sociální soudržnost vyjádřená komunikačními vazbami, přenosem informací a spolkovými aktivitami apod.). Jak jsem již uvedla v teoretické části své práce, pod pojmem Sociální kapitál rozumíme zejména kvalitu a kvantitu společenských a osobních hodnot, vzdělání, profesní image, respekt, vážnost, charismatičnost a důvěryhodnost.

2.5.2 Analýza externích faktorů ovlivňujících prosperitu obce

Mezi vnější faktory, které ovlivňují prosperitu obce patří trh výrobků a služeb, trh práce, trh kapitálu, zásahy státu, územní správa a environmentální požadavky. Pro účely zkoumání atribucí obyvatel vybraných dvou obcí znamená zjištění odpovědí na situaci na jednotlivých trzích dvě činnosti, dotazování se obyvatel s předem stanovenou formou a strukturou dotazníku a dále zjišťování skutečných údajů o obci z dostupných zdrojů, tj. zejména z internetu, zpravodajů obcí (pokud ho vydávají), novinových článků, ale také z dat, které vycházejí z reality a terénních prací, např., dopravní obslužnosti, další občanské vybavenosti apod. Je důležité, aby obě formy získání dat byly co nejpřehlednější, aby ani zpracování dat nebylo složité a zdlouhavé.

1.) Základní údaje o obci

Skutečnost, která nemalou měrou ovlivňuje prosperitu/zaostávání obcí, je charakteristika obcí. Jedná se o strukturu obyvatel obce, hodnocenou např. podle počtu obyvatel, průměrného věku obyvatel, národnostní struktury obce, dále také kulturu a tradice obce, strategii obce, kterou jsem analyzovala již v části interních faktorů ovlivňujících prosperitu obce. Mezi další charakteristiky, které ovlivňují prosperitu obce patří následující externí faktory.

2) Poloha obce

Poloha obce v blízkosti velkého města nebo naopak daleko od města výrazným způsobem ovlivňuje např. zaměstnanost. Pro obyvatele obce, kteří mají specifické vzdělání, jehož uplatnění by v obci nebo její blízkosti nenalezli, není bydlení v obci atraktivní a svůj osobní neúspěch v hledání zaměstnání mohou atribuovat zaostávání

obce. Naopak občané, kteří mají práci ve svém oboru zajištěnou, nebo za ní dojíždějí do nedaleké obce, mohou svůj osobní úspěch v zaměstnání atribuovat prosperitě obce. Důležité je, aby obec vytvořila vhodné podmínky pro rozvoj podnikání nejen malým živnostníkům, ale třeba také středně velkým podnikům. Rozvoj podnikání v každém směru podněcuje a způsobuje rostoucí prosperitu obce. Poloha obce také ovlivňuje možnosti cestovního ruchu a volnočasových aktivit nejen obyvatel obce, ale také turistů.

Pokud se obec nachází v režimu ochranného pásma, CHKO apod., jsou možnosti jejího rozvoje ve všech oblastech regulované a do jisté míry omezované zákony, zásahy státu a environmentální politikou.

3) Cestovní ruch a volnočasové aktivity

V současné době stále více obcí usiluje o rozvoj možností využití své polohy, svých tradic, svého kulturního i přírodního dědictví. Tomuto rozvoji jsou z velké míry přizpůsobeny další aktivity obce i obyvatel samotných – např. obce v příhraničních oblastech, které jsou turisticky často navštěvované, zpravidla nabízejí širokou škálu možností ubytování nejen v letních nebo zimních měsících, ale také celoročně. Zahraniční klientela také ocení, pokud obsluhující personál ovládá jejich rodný jazyk, a tak jsou zpravidla vyhledávány místními obyvateli také jazykové kurzy a vznikají stále nové jazykové školy. Oblíbenost jazykových kurzů v současné době je celkově na velmi vysoké úrovni, neboť jazykové vzdělání je v dnešním světě nutnou součástí znalostního vybavení každého z nás. Pokud by například jazykové školy a kurzy v těchto oblastech, které jsou hojně navštěvovány zahraničními turisty, chyběly, je možné, že obyvatelé takových obcí by zaostávání obce atribuovali právě absenci jazykových škol.

Využití kulturního a přírodního dědictví, např. existence zámků, hradů, tvrzí, zřícenin, prostředí jedinečných přírodních scenérií, např. jezer, hor, skalních měst, je jednou ze stěžejních činností obce, která usiluje o svou prosperitu. Prestižní záležitostí je pak zajisté mít v obci památku, která je zahrnuta v listině UNESCO. Obec, která se pyšní členstvím v UNESCO nebo která se v blízkosti takové obce nachází, může využít svou atraktivní polohu k nalákání turistů a návštěvníků z celého světa. Ruku v ruce s cestovním ruchem jde příležitost k uplatnění obyvatel na trhu práce, tedy k získání pracovních míst nebo k rozvoji možnosti živnostenského podnikání.

Vznikají hotely, pensiony, ubytovny, kempy a hostely, otevírají se nové restaurace, hospody a kavárny. V letním období, pokud jsou v blízkosti obce vodní plochy, se atraktivita obce ještě zvyšuje - místní obyvatelé i turisty lákají vodní sporty jako třeba rybolov, jachting, windsurfing, vodní lyže, cykloturistika apod. V zimních měsících obec může vhodně využít dalšího přírodního dědictví a na upravovaných trasách provozovat běžkování, sjezdové lyžování, bruslení a další. Existence těchto volnočasových sportovních aktivit je hlavním měřítkem úspěchu pro získání čilého cestovního ruchu a tím i příjmu do obecního rozpočtu. Z toho se nadále mohou financovat další potřeby obce, které uspokojí potřeby a přání obyvatel obce, např. budování chodníků, autobusových zastávek, veřejného osvětlení apod.

V hodnocení prosperity/zaostávání mnou zkoumaných obcí bude cestovní ruch a aktivity volného času hrát významnou roli, neboť analyzované obce se nachází ve velmi atraktivních, byť odlišných polohách.

4.) Dopravní komunikace a dopravní obslužnost

Cestovních ruch a možnosti využití volného času samozřejmě souvisí s dostupností obce. Kvalita, stav i údržba komunikací, která spojuje obec s ostatními obcemi je relevantním prvkem pro zajištění dostupnosti obce. Významným indikátorem je zde také kvalita a druh dopravní obslužnosti. Předmětem mé analýzy v této oblasti bude zejména druh dopravní obslužnosti, které zajišťují autobusové, vlakové nebo lodní linky.

5.) Občanská vybavenost

Představuje neméně důležitý prvek hodnocení prosperity/zaostávání obce. Předmětem analýzy v mnou zvolených obcích bude existence a kvalita občanské vybavenosti, tj. zda se v obci nachází zdravotní středisko, kde je poskytována lékařská péče, policie, která pečuje o bezpečí obyvatel obce, dále centrum vzdělávání v podobě základní a mateřské školy, obecní knihovny, zda je v obci kulturní středisko, kde se konají společenské akce - např. plesy, bály, zasedání, kino, divadlo apod. Zaměřím se také na vybavení obce v oblasti finančnictví - zda je v obci pošta, banka, bankomat. Dále se budu zabývat tím, jak jsou zajištěny základní potřeby obyvatel, tj. např. existence nákupního střediska, potravin, prodejny drogerie, dále také např. kadeřnictví a holičství, oprava obuvi, krejčovství.

6.) Technická vybavenost

V této skupině externích faktorů, které působí na prosperitu/zaostávání obce je zahrnuta např. existence kanalizace, plynofikace, vodovodu a veřejného osvětlení.

Analýzu stavu vyjmenovaných skupin externích faktorů, které působí na prosperitu/zaostávání obce, provedu v obou obcích prací v terénu, kdy zjistím skutečný stav zmiňovaných aspektů a porovnáám takto zjištěné údaje s údaji dostupnými na internetu nebo ve zpravodaji obcí. V neposlední řadě bude průzkum těchto faktorů proveden analýzou atribucí mezi obyvateli obce, kteří budou vyjadřovat svůj názor, své atribuce, neboli budou přisuzovat prosperitu/zaostávání obce přítomnosti/absenci jmenovaných faktorů.

2.6 Prosperující a zaostávající obce

2.6.1 Co je to obec?

V české odborné ekonomické literatuře není jednoznačně definována charakteristika organizací, které působí v neziskovém sektoru. Pro další výklad se vychází z definice uvedené v zákoně č. 586/92 Sb. o dani z příjmů § 18, odstavec 7, že jde o organizace charakteru právnické osoby, která nebyla zřízena nebo založena za účelem podnikání. V citovaném zákoně je dále uvedeno o jaké typy organizací se jedná. Jedním z typů těchto neziskových organizací je také obec.

Pro pochopení poslání a cílů neziskových organizací je potřeba systematizovat tyto organizace podle třídících znaků, kterými jsou kritéria zakladatele, globálního charakteru poslání, právně organizační normy, způsobu financování a charakteristiky realizovaných činností.

Obec je organizační složkou územně samosprávných celků, stejně jako kraj. Obec je organizace založená podle zákona 128/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Je to nezisková veřejnoprávní organizace, registrovaná u Ministerstva vnitra. Vrcholným orgánem je zastupitelstvo, výkonným orgánem rada, zastupováním obce je pověřen starosta.

Rektořík (2004) definuje obec jako veřejnoprávní korporaci, územní společenstvo občanů, kterému náleží právo na samosprávu, kterou vykonává v rozsahu stanoveným zákonem a v souladu s potřebami obce. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese zodpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Pečuje o všestranný rozvoj svého území a potřeby občanů a chrání veřejný zájem. Obec může zakládat organizační složky, příspěvkové organizace nebo obchodní společnosti. Vykonává činnosti v rámci samostatné a přenesené působnosti, které Rektořík (2004) dále charakterizuje.

2.6.2 Působnost obce

a) Samostatná působnost obce

Do samostatné působnosti obce patří spravování záležitostí, které jsou v zájmu obce a jejích občanů. Obec vytváří podmínky pro rozvoj sociální péče, pro uspokojování potřeb bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku a potřeby informací.

V rámci samostatné působnosti obec může uskutečňovat činnosti uvedené v § 84 zákona, např.:

- zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky bez právní subjektivity;
- schvalovat program rozvoje územního obvodu obce a jeho částí;
- schvalovat územní a regulační plán;
- schvalovat rozpočet obce a její závěrečný účet;
- zřizovat trvalé a dočasné peněžní fondy;
- vstupovat do obchodních společností;
- vydávat obecně závazné vyhlášky;
- volit starostu a jeho zástupce;
- zřizovat a rušit obecní policii apod.

b) Přenesená působnost obce

V rámci přenesené působnosti obec vykonává na svém území státní správu ve věcech, které stanoví zákon, např.:

- vedení matriky;
- stavební úřad;
- sociální problematika apod.

Na plnění úkolů v přenesené působnosti obce získají ze státního rozpočtu příspěvek. Pravidla pro hospodaření obcí jsou uvedeny v § 38 - § 45 zákona a v zákoně č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

2.6.3 Charakteristika a orgány obce

Obec má vlastní majetek, vlastní příjmy vymezené zákonem, hospodaří samostatně v souladu se zákonem podle vlastního rozpočtu. Dalším zdrojem příjmů jsou poplatky, příjmy ze správní činnosti, dotace ze státního a krajského rozpočtu a státních fondů, dále daňové výnosy a dary. Obec může poskytovat dary a dotace.

Obec je spravována zastupitelstvem obce. Dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta (který obec zastupuje navenek) a obecní úřad, v jehož čele stojí tajemník. Jako své iniciativní orgány může zastupitelstvo obce zřídit výbory (ze zákona vždy zřizuje finanční výbor a kontrolní výbor) a komise.

Na základě smlouvy ke splnění konkrétního úkolu může obec spolupracovat s jinými obcemi, a to na základě smlouvy o vytvoření svazku obcí a prostřednictvím založení právnické osoby podle obchodního zákoníku. Na spolupráci mezi obcemi nelze použít ustanovení občanského zákoníku o zájmových sdružení právnických osob a o smlouvě o sdružení.

2.6.4 Atributy prosperující obce

Pro účel zpracování tématu mé diplomové práce chápu obec jako komunitu obyvatel a organizací, kteří společně usilují o udržitelný stupeň kvality života, o harmonii v soužití a o ekonomickou prosperitu svého společenství. Obec je řízena hlavním představitelem, starostou, který reprezentuje obec navenek a prosazuje realizaci kroků, které podporují a zpevňují postavení obce, které posilují prosperitu obce a zvyšují kvalitu života svých občanů.

Existuje celá řada rozmanitých atributů, jimiž lze míru prosperity obce zachytit. V rámci daných podmínek pilotní studie však nemám dostatek finančních, časových ani organizačních prostředků, abych mohla komplexním a vyčerpávajícím způsobem provedený průzkum zrealizovat. V rámci zpracování kritérií obou obcí se zaměřím na komplexní hodnocení interních a externích faktorů, s důrazem na sociální kvalitu

života (tj. interní faktory). Zajímá mě také následující: je prosperita/zaostávání přisuzováno spíš kvalitě života nebo ekonomickým aspektům?

Před zpracováním průzkumu s respondenty, obyvateli vybraných obcí, sama stanovím kritéria, která určí, co je a co není prosperující. Na základě zvolených kritérií provedu subjektivní hodnocení a porovnáám stupeň prosperity/zaostalosti mezi těmito dvěma obcemi.

Klíčovými atributy pro posouzení a zhodnocení prosperity/zaostávání obce jsou již vícekrát zmiňované vnitřní faktory, tj. kultura, strategie a struktura obce. Pro posouzení prosperity/zaostávání obce na základě těchto třech faktorů určím kritéria, která jasně vymezí, co je a co není dostačující pro to, aby obec mohla být označena jako prosperující/zaostávající. Bližší členění a podrobný způsob stanovení a hodnocení kritérií stanovím v praktické části diplomové práce, v kapitole metodologie.

2.6.5 Kritéria pro stanovení prosperity/zaostávání obce

I. Interní faktory

a) pro oblast Kultury

1. podporování kultury, tradic (existence kostela v obci, bohatá historie obce, péče o památky v obci, kronikářství, výstavy, vernisáže);
2. tradice a zvyky v obci (pořádání táborů pro děti, tradiční pouťová zábava a pouť, pořádání tradičních slavností v obci, tradice Masopustu, pořádání mší v kostele, mikulášská nadílka);
3. kulturní akce v obci (soutěže a závody pro děti i dospělé, bály, plesy);
4. rozmanitost a různorodost zájmových spolků (např. hasičský sbor, fotbalový klub, sportovní oddíly a kluby, pěvecký sbor, škola baletu);
5. získaná ocenění obce v různých soutěžích.

b) pro oblast Strategie

1. realizované projekty obce;
2. využití polohy v rámci regionu;
3. míra využití okolní krajiny pro podporu soudržnosti obyvatel (různé akce v přírodě, soutěže apod.);
4. cestovní ruch (historické památky - využití pro výstavy, vernisáže);

5. blízkost hradů a zámků a jejich využití (např. naučná stezka k hradu, organizované prohlídky hradu) ;
6. přírodní atraktivita obce - přírodní bohatství (např. u Frymburka Lipenská přehrada);
7. turistické a cykloturistické trasy;
8. lyžařské vleky, běžkařské stopy;
9. využití získaných ocenění pro reprezentaci obce;
10. úprava veřejné zeleně;
11. celkový vzhled obce;
12. ochrana životního prostředí (např. ekologické zpracování odpadu);
13. údržba místních komunikací.

c) pro oblast Struktury

1. internetové stránky;
2. zpravodaj v elektronické podobě, úřední deska obce, místní rozhlas;
3. zapojení obyvatel obce do kulturního dění;
4. politika zaměstnanosti obecního úřadu.

II. Externí faktory

a) základní údaje

b) poloha obce

1. vzdálenost obce od většího centra (města nad 10 000 obyvatel);
2. poloha v rámci chráněné krajinné oblasti nebo Národního parku;

c) cestovní ruch a volnočasové aktivity

1. možnosti ubytování;
2. restaurace;
3. sportovní možnosti v obci (např. fotbalové hřiště, pláž);

d) dopravní komunikace a dopravní obslužnost

1. kvalita, stav i údržba komunikací, která spojuje obec s ostatními obcemi;
2. druhy dopravy (silniční, autobusová, železniční, lodní, letecká);

e) občanská a technická vybavenost

1. mateřská a základní škola;
2. zdravotní středisko;
3. pošta;
4. policie;

5. knihovna;
6. potraviny;
7. restaurace;
8. kanalizace;
9. vodovod;
10. plynofikace;
11. doprava.

Za klíčové atributy prosperující obce považuji pro účely své diplomové práce:

- silnou a zřetelnou kulturu obce (např. dodržování a obnovování tradic a zvyků v obci);
- strukturu obyvatelstva, kde existuje zapojení obyvatel do kulturního dění v obci, kde fungují komunikační vazby a kvalitní přenos informací;
- jasně definovanou strategii obce (vize, které podporují rozvoj obce, mají reálný a dosažitelný cíl a také realizované a připravované projekty).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

1 Cíle a výzkumné otázky

Cílem mé diplomové práce je provést analýzu atribucí obyvatel prosperujících a zaostávajících obcí. V praktické části analyzuji atribuce obyvatel, které ovlivňují pocit úspěchu/neúspěchu nebo spíše vnímání prosperity/zaostávání obce. Analýza atribucí spočívala zejména v provedení průzkumu formou dotazování, kdy jsem zjišťovala, čemu obyvatelé přisuzují prosperitu či zaostávání obce, a následném zpracování těchto údajů. Cíl mé diplomové práce je rozdělen do několika dílčích cílů, jejichž závěry v souhrnu budou tvořit závěr hlavního cíle.

- Cíl 1. Definovat pojem prosperita, prosperující obec, pojem atribuce, atribuční teorie a stanovit kritéria, podle kterých jsem vybrané obce hodnotila (tento cíl byl splněn v teoretické části).
- Cíl 2. Vybrat obce, ve kterých proběhne vlastní šetření a zjistit potřebná data o těchto obcích.
- Cíl 3. Ve vybraných obcích určit výzkumný soubor .
- Cíl 4. Vybrat a stanovit metodu získání dat a zvolit metodu zpracování dat.
- Cíl 5. Odhadnout míru prosperity vybraných obcí na základě vybraných kritérií.
- Cíl 6. Zjistit, zda obyvatelé považují obec za prosperující nebo zaostávající a porovnat s odhadovanou mírou prosperity.
- Cíl 7. Stanovit pořadí příčin, kterým obyvatelé přisuzují prosperitu/zaostávání vybraných obcí.
- Cíl 8. Vyvodit závěry pro praktické využití získaných poznatků v praxi.

Výzkumnými otázkami pro provedení analýzy atribucí obyvatel vybraných obcí jsou následující:

1. Vnímají obyvatelé svou obec jako prosperující/zaostávající?
2. Čemu obyvatelé přisuzují současnou prosperitu/zaostávání obce?
3. V čem spatřují občané možnosti upevnění prosperity?
4. V čem spatřují občané rizika zaostávání?
5. Účastní se občané kulturních akcí v obci? Pokud ano, jakých?
6. Uchovávají se v dané obci tradice, zvyky?
7. Jsou občané obce spokojeni se vzájemnými vztahy mezi obyvateli obce?
8. Mohou se občané spolehnout na fungující výměnu informací a komunikaci mezi obyvateli obce a zastupitelstvem?
9. Znají obyvatelé plány obce, které chce zastupitelstvo v budoucnosti realizovat?
10. Znají obyvatelé obce projekty, na kterých obec v současné době pracuje?
11. Mohou se obyvatelé na těchto projektech nějak podílet?
12. Připisují občané prosperitu/zaostávání své obce sociální kvalitě života v obci nebo spíš ekonomickým aspektům? (např. občanská, technická vybavenost).

Tyto výzkumné otázky poslouží jako základ tvorby metody zjišťování dat.

2 Výzkumný soubor

Pro zpracování této části jsem si nejprve položila několik otázek:

1. Jak velký by měl být výzkumný soubor?
2. Jakým způsobem určím velikost vzorku respondentů?
3. Je důležité, aby výzkumný soubor u obou obcí zahrnoval stejně velký podíl obyvatel?
4. Jakým způsobem vyberu vzorek obyvatel, se kterými budu provádět průzkum? Bude se jednat o náhodný výběr nebo výběr podle předem stanovených kritérií?
5. Je možné předpokládat ochotu obyvatel spolupracovat na dotazníku?
6. Budou ochotni vyplnit dotazník pravdivě a uvést své skutečné názory?
7. Znají obyvatelé úspěchy/neúspěchy své obce?
8. V případě že ano, umí úspěch ocenit, resp. jsou ochotni neúspěch obce přiznat?
9. Jsou schopni vyjádřit, proč je obec úspěšná/neúspěšná (tj. vyjádřit své atribuce, uvést příčiny úspěchu/neúspěchu)?

2.1 Volba obcí

Pro účely zpracování své diplomové práce jsem se rozhodla pro výběr dvou obcí, které se nachází v blízkosti mého bydliště, a které dobře znám. Na základě znalosti terénu předpokládám různou úroveň prosperity těchto dvou obcí. Protože jde o pilotní studii, volím nejdostupnější výzkumný soubor.

Popisovanými obcemi jsou malé obce v jižních Čechách, obec Svatý Jan nad Malší s počtem obyvatel cca 470, a obec Frymburk s počtem obyvatel cca 1300. Obě obce leží nedaleko města Český Krumlov, ale jsou svou polohou velmi rozdílné.

Obec Frymburk leží na břehu Lipenského jezera, je oblíbenou lokalitou navštěvovanou turisty, zejména v letním období. Je jedinečná svou dovolenkovou atmosférou, která z městečka sálá i v zimě, když je náměstí plné dvoumetrových kopic sněhu a hladina Lipna je zamrzlá. V létě se Frymburk promění v centrum letní zábavy, je plný útulných restaurací a zahrádek, travnaté pláže jsou poseté dekami a obchodní příležitosti místních živnostníků se mnohonásobí.

Obec Svatý Jan nad Malší je na první pohled zcela odlišná. Svatý Jan je malebná vesnička, postavená na Svatojánské hoře nad Římovskou přehradou, odkud je krásný výhled do kraje. Svatý Jan je bránou do Slepíčích hor. Nedaleký Římov je poutním místem, známým svou Křížovou cestou. Přehradní nádrž Římov je zásobárnou pitné vody pro velkou část jižních Čech. Dodržování kulturních tradic a zvyků je pro tuto oblast více než charakteristické. Myslím, že málokterá obec se může pochlubit tak velkým množstvím kulturních akcí a hlavně, tak silnou a zřetelnou kulturou obce, do které se aktivně zapojuje většina obyvatel. Svatý Jan je pro mě symbolem úspěšné obce, tradice, kultury, silné soudržnosti obyvatel, a krásných přírodních scenérií.

Podle osobní znalosti těchto dvou obcí usuzuji, že každá z těchto obcí má různou úroveň prosperity. Prosperitu budu posuzovat podle kritérií, které jsem v teoretické části své práce stanovila jako významné a určující, tj. struktura, strategie a kultura a jednotlivé ekonomické ukazatele.

2.2 Volba respondentů v obci

Protože se jedná o pilotní studii, rozhodla jsem se, že vzorek respondentů vyberu náhodným výběrem. Velikost tohoto vzorku je dána určitým procentem ze základního souboru. Jelikož je rozdíl v počtu obyvatel u obou mnou zvolených obcí příliš velký (Svatý Jan má 467 obyvatel, Frymburk 1306 obyvatel), rozhodla jsem se pro následující model výpočtu vzorku respondentů.

Abych mohla provést výzkum, který bude mít vypovídající schopnost, potřebuji zajistit dostatečný počet dotazníků. Zároveň ale musím zvolit takový počet respondentů, jejichž vyplněné dotazníky budu schopna v rámci své diplomové práce kvalitně zpracovat. Jelikož se jedná o pilotní projekt, který se zaměřuje zejména na aplikaci metodologie analýzy atribucí, a protože pro zpracování práce mám omezené časové a finanční možnosti, rozhodla jsem se pro volbu kompromisu.

Celková velikost základního souboru = počet obyvatel v obci. Obec Frymburk má 2,8x větší počet obyvatel. Pokud usiluji o to, aby dotazníky měly vypovídací schopnost a dotazování pokrylo alespoň určitou část obyvatel, rozhodla jsem se pro provedení průzkumu u celkem 7% obyvatel v obou obcích.

1306 obyvatel ve Frymburku = 91 respondentů, tj. 91 dotazníků;

467 obyvatel ve Svatém Janu = 33 respondentů, tj. 33 dotazníků;

složení základního souboru = počet obyvatel obce;

složení výběru = 7 % ze základního souboru.

(Tuto velikost vzorku jsem určila s ohledem na celkový počet obyvatel v obou obcích tak, aby bylo reálné zajistit skutečné dotazování mezi vybranými obyvateli.)

Původně jsem uvažovala jsem také o třídění podle kritérií, např. věk, pohlaví, vzdělání, délka trvalého bydlení v obci, počet dětí v rodině. Protože jsem zvolila metodu náhodného výběru, rozhodla jsem se, že pro účely průzkumu atribucí u reprezentativního vzorku obyvatel nestanovím žádné kritérium.

Jedna z otázek v dotazníku však kritérium věku bude zkoumat, a to z následujících důvodů. Existuje předpoklad, že obyvatelé mladšího až středního věku (lidé do 60 let věku) budou hodnotit prosperitu/zaostávání obce odlišným způsobem než např. důchodci a starší lidé (ve věku nad 60 let). Je to dáno tím, že starší obyvatelé využívají jiných služeb než ti mladší, vedou jiný život, nepotřebují tak velký prostor pro rozvoj osobních dovedností a využití volného času jako mladí lidé. Zároveň jinak vnímají chování a jednání spoluobčanů, rozvoj nebo zaostávání obce. Mají jiné priority, které se třeba vůbec neshodují s prioritami mladých lidí v ekonomicky aktivním věku. Toto kritérium však nezahrnuje žádná z výzkumných otázek. V rámci své pilotní studie budu pouze zjišťovat počet respondentů do 60 let a počet dotazovaných obyvatel nad 60 let, kteří se dotazování aktivně zúčastní .

3 Metody zpracování dat

3.1 Stanovení prosperity obce hodnotitelem

V oblasti kultury, strategie a struktury stanovím následující kritéria prosperity, přičemž každé z nich ohodnotím procentním vyjádřením. Nejlépe ohodnocená kritéria, která budu považovat za maximálně prosperující, dosáhnou hodnoty 100%. Za prosperující budu považovat dále faktory, které budou mít hodnotu 51% a více%. Kritéria, která budou hodnocena přesně 50%, nebudu považovat ani za prosperující ani za zaostávající. Za zaostávající budu považovat taková kritéria, která budou ohodnocena méně než 50%. Hodnocení podle následujících kritérií bude subjektivní.

V příloze diplomové práce s názvem Hodnocení obcí na základě zvolených kritérií uvádím podrobná kritéria pro stanovení prosperity/zaostávání obce. Tyto kritéria jsem rozdělila do dvou skupin, interní a externí faktory. Při tomto členění jsem vycházela z teoretické části, kapitoly 2.6.5.

3.1.1 Interní faktory

a) oblast kultury, která zahrnuje následujících 5 kritérií:

1. podporování kultury, tradic (existence kostela v obci, bohatá historie obce, péče o památky v obci, kronikářství, výstavy, vernisáže);
2. tradice a zvyky v obci (pořádání táborů pro děti, tradiční pouťová zábava a pouť, pořádání tradičních slavností v obci, tradice Masopustu, pořádání mši v kostele, mikulášská nadílka)
3. kulturní akce v obci (soutěže a závody pro děti i dospělé, bály, plesy);
4. rozmanitost a různorodost zájmových spolků (např. hasičský sbor, fotbalový klub, sportovní oddíly a kluby, pěvecký sbor, škola baletu);
5. získaná ocenění obce v různých soutěžích.

b) oblast strategie, která zahrnuje následujících 11 kritérií:

1. realizované projekty obce;
2. využití okolní krajiny pro podporu soudržnosti a sounáležitosti obyvatel obce;
3. cestovní ruch (historické památky – využití pro výstavy, vernisáže);

4. resp. využívá obec svoji polohu v rámci regionu?
5. přírodní atraktivita obce – přírodní bohatství;
6. turistické a cykloturistické trasy;
7. lyžařské vleky, běžkařské stopy;
8. využití získaných ocenění pro reprezentaci obce ;
9. úprava veřejné zeleně;
10. celkový vzhled obce;
11. ochrana životního prostředí (např. ekologické zpracování odpadu);
12. udržba místních komunikací.

c) oblast struktury, která zahrnuje následující 4 kritéria:

1. internetové stránky;
2. přenos informací - zpravodaj v elektronické podobě, úřední deska obce, místní rozhlas;
3. zapojení obyvatel obce do kulturního dění;
4. politika zaměstnanosti obecního úřadu.

3.1.2 Externí faktory

Do vnějších faktorů, které působí na prosperitu/zaostávání obce jsem zahrnula celkem 17 kritérií:

1. základní údaje;
2. poloha obce - vzdálenost obce od většího centra (města nad 10 000 obyvatel);
3. poloha obce - poloha v rámci chráněné krajinné oblasti nebo Národního parku;
4. cestovní ruch a volnočasové aktivity - možnosti ubytování;
5. cestovní ruch a volnočasové aktivity – restaurace;
6. cestovní ruch a volnočasové aktivity - sportovní možnosti v obci (např. fotbalové hřiště, pláže);
7. dopravní komunikace a dopravní obslužnost - kvalita a stav komunikací, která spojuje obec s ostatními obcemi;
8. dopravní komunikace a dopravní obslužnost - druhy dopravy (silniční, autobusová, železniční, lodní, letecká);
9. občanská a technická vybavenost – mateřská a základní škola;
10. občanská a technická vybavenost – zdravotní středisko;
11. občanská a technická vybavenost – pošta;

12. občanská a technická vybavenost – policie;
13. občanská a technická vybavenost – knihovna;
14. občanská a technická vybavenost – potraviny a restaurace;
15. občanská a technická vybavenost - kanalizace;
16. občanská a technická vybavenost – vodovod;
17. občanská a technická vybavenost – plynofikace.

3.2 Dotazníky

Pro daný účel mé diplomové práce jsem se rozhodla použít metodu dotazníku. V historii s myšlenkou použít dotazníku jako testu osobnosti přišel Alfred Binet. Otázky, které jsou předložené zkoumané osobě zjišťují vlastnosti osoby, které vyplývají z obecné psychologie, klasifikace duševních chorob a z faktorové analýzy. Jedná se o měření stupně adaptability osobnosti k prostředí, např. dotazník postojů a zájmů.

Forma dotazování pomocí dotazníků je v posledních letech velmi rozšířená a oblíbená. Na kladené otázky se odpovídá nejčastěji ano – ne, v rozvinutějších dotaznících se pak varianty odpovědí rozšiřují na známé např. naprosto souhlasím, souhlasím, spíše souhlasím, spíše nesouhlasím, nesouhlasím. Dotazníky se používají pro zjišťování např. veřejného mínění, oblíbenosti politiků a politických stran, preferencí jedné značky značky zboží mezi celou řadou ostatních apod.

3.3 Dotazník jako forma zjišťování atribucí

Daty, tedy údaje, které jsou směrodatné pro výsledky zkoumání analýzy atribucí obyvatel, budou odpovědi obyvatel na otázky. Tato data musí být předem definována nebo předvolena tak, aby jejich zpracování nebylo příliš časově náročné, a aby vypovídající schopnost závěrů, získaných ze zpracování dat, byla srozumitelná a jasná. Metodou výzkumu, kterou použiji pro získání dat od obyvatel obce, bude forma dotazníku. Nejprve jsem uvažovala metodu rozhovoru. Tuto myšlenku jsem však zamítla s ohledem na možné problémy s motivováním respondentů a tím i jejich ochotou vypovídat.

V dotazníku budou respondentům pokládány přesně strukturované otázky, které budou zodpovězeny zaškrtnutím předem stanovené odpovědi a v některých případech bude ponecháno volné pole pro subjektivní hodnocení. To bude např. v typu otázky: "V čem spatřujete riziko zaostávání obce?" Naopak u otázky typu: "Považujete svou obec za prosperující nebo zaostávající?" budou stanovené odpovědi "Ano", "Spíše ano", "Ne", "Spíše ne", apod.

Protože se jedná o pilotní studii, rozhodla jsem se pro náhodný výběr respondentů bez bližšího určení výběru např. podle pohlaví, věku apod. Obyvatelům obce bude dotazník vhozen do schránky s krátkým průvodním dopisem, vysvětlením, za jakým účelem dotazník vyplňují a samozřejmě s ujištěním anonymity osobních údajů.

3.4 Struktura dotazníku

Mezi otázky, které budou součástí dotazníku, zakomponuji i otázky, které budou zjišťovat, jak obyvatelé svou obec znají. Znalost obce a povědomí o aktivitách obce podle mého názoru do značné míry ovlivňují, jak obyvatelé obec vnímají - zda jako obec prosperující nebo zaostávající. Pokud obyvatelé znají úspěchy své obce nebo vědí, jakým způsobem obec o prosperitu usiluje, snadněji pak překonají negativní pocity při určitém neúspěchu obce. Např. obec, která usiluje o vybudování nové kanalizace a v jednotlivých letech na tuto investici strádá peníze, bude svými obyvateli vnímána jako obec prosperující. Jako obec, kde se něco děje, kde se zastupitelstvo snaží o to, aby občané obce byli spokojeni a jejich život a bydlení v obci bylo příjemnější a pohodlnější. Naopak obec, ve které obyvatelé usilují o výstavbu, rekonstrukci či modernizaci veřejného zařízení (např. osvětlení, kanalizace, plynofikace aj.) a zastupitelstvo nemá zájem, obyvatelé budou tuto obec vnímat jako silně zaostávající. Tuto zaostalost budou obyvatelé připisovat neschopnému zastupitelstvu, starostovi obce, jejich neochotě a nulovému úsilí o zajištění lepšího bydlení a snadnějšího života všech obyvatel. Toto spadá do kategorie strategických faktorů, které jsem určila jako významné.

4 Prezentace a interpretace výsledků

Tato kapitola obsahuje výsledky, které jsem získala v průběhu zpracování mé diplomové práce. V první části uvedu prezentaci dat obou zkoumaných obcí a určím faktory, které ovlivňují prosperitu obcí. Součástí prezentace dat o jednotlivých obcích je také určení velikosti výzkumného souboru.

4.1 Obec Svatý Jan nad Malší

Region NUTS 5: obec Svatý Jan nad Malší

Kraj NUTS 3: Jihočeský

Okres NUTS 4: České Budějovice

Rozloha obce: 1276 ha

Nadmořská výška: 624 m. n. m.

Počet obyvatel: 467 (k 1.9.2005), průměrný věk 38 let

Přidružené obce: Sedlce, Chlum nad Malší

Počet částí: 3

Části - Svatý Jan nad Malší, Sedlce, Chlum nad Malší

4.1.1 Obyvatelstvo

Počet obyvatel obce je 467, průměrný věk obyvatel je 38 let.

Národnostní struktura v obci:

- česká 98% obyvatel;
- slovenská 2% obyvatel.

V obci je celkem 132 domů, z toho 122 rodinných, 2 bytové a 8 budov slouží k jinému účelu než k bydlení.

4.1.2 Výzkumný soubor

- složení základního souboru = 467 obyvatel;
- složení výběru = 7 % ze základního souboru, tj. 33 obyvatel.

4.1.3 Historie obce

Původně stála na samém vrchu až do roku 1777 kaplička s obrazem sv. Jana Nepomuckého. Kaplan Vojtěch Metla zahájil sbírku na stavbu kostela. Za přispění místních občanů, obyvatel okolních vesnic a výrazné finanční podpory hraběte Buquoye z Nových Hradů byla do roku 1786 symetrická stavba kostela s ambity dostavěna. Jeho věž, 37 metrů vysoká, je dodnes dominantou v širokém okolí. S výstavbou kostela byla spojena i stavba školy (1787 - 1789) a fary. Škola byla veřejnou budovou. Její zastavená plocha čítala 7,77 arů, zahrada 3,45 arů a hřiště 3,78 arů. Hrabě však svévolně proměnil přízemí v hostinec pro poutníky z okolí a 5. prosince 1839 ho dokonce prodal Šimonu Šťastnému. To se občanům obce nelíbilo, ale právní spor o budovu prohrálo (1857). Později, po roce 1861 občané hostinec odkoupili. V roce 1889 přistavili občané druhou část školy. Do r.1924 nesla obec název Svatý Jan, od r.1924 bylo úředně potvrzeno používání názvu Svatý Jan nad Malší.

Dominantou obce, která je vidět daleko v okolí, je právě kostel sv. Jana Nepomuckého. Zástavbu obce představují převážně rekonstruované zemědělské usedlosti a rodinné domky. Přestože jsou postaveny převážně v posledních desetiletích, respektují vesnický ráz. Nově jsou také stavěny rodinné domky na kopci vedoucím k části obce – Sedlci.

4.1.4 Doprava

Autobusová doprava - linky ve směrech:

- Velešín - Ločnice - Trhové Sviny, Besednice, Č.Budějovice;
- Velešín - Kaplice, Č.Krumlova, Č.Budějovice.

Dopravcem je ČSAD České Budějovice, a. s., dopravní závod Český Krumlov a Kaplice.

4.1.5 Možnosti pro využití volného času

Sportovní oddíly, hasičský sbor, mladí hasiči, spolek včelařů. Možnost procházek v přírodě do blízkého okolí, poutní místo Římov s kostelíkem, Římovská přehrada (zásobárna pitné vody pro Budějovicko), výlety do nedalekých Novohradských hor (vyznačené cyklotrasy, možnost pěších túr v horách, v zimě výborné podmínky pro běžkování).

Památkové objekty v obci:

- památkově evidované domy č.p. 31,32,47,72;
- kostel;
- fara;
- márnice.

4.1.6 Občanská a technická vybavenost

Občanská vybavenost:

- školství – v obci se nachází mateřská a základní škola;
- zdravotnictví – v obci je 1x týdně praktický lékař pro dospělé (ordinace v cca 5 km vzdáleném Velešíně);
- pošta - v obci, otevřeno pět dní v týdnu;
- policie - není v obci, obvodní oddělení PČR Trhové Sviny;
- knihovna - ano, od r. 1926, obsahuje 2600 svazků;
- potraviny, restaurace - ano.

Technická vybavenost:

- kanalizace - ano;
- vodovod - ano;
- plynofikace - ne;
- autobusová doprava - ano;
- železniční doprava - ne;
- lodní doprava, přístaviště - ne.

4.1.7 Obchodní síť a podnikání

V obci funguje obchod a pohostinství. Dále je zde registrováno 50 podnikatelů. Jsou zde poskytovány služby v oblasti stavebnictví, autoopravárenství, autodopravy, ubytování, pohostinství, zámečnictví, nákup a prodej zboží a další. Zemědělské podnikání ve Sv. Janu reprezentuje zemědělské družstvo Ločenice. Z větších provozoven podnikatelů lze jmenovat truhlářství Pelzer, které zaměstnává deset pracovníků. V případě, že je některý z obyvatel obce nezaměstnaný, místní úřad mu zajistí práci na údržbě obecního majetku nebo na veřejně prospěšných pracích.

4.2 Faktory, ovlivňující prosperitu obce Svatý Jan nad Malší

4.2.1 Kultura a společenský život v obci

Společenský život v obci má pevný kalendář. Vzhledem k tomu, že v obci existuje celá řada zájmových spolků a aktivit (např. hasiči, fotbalový klub, pěvecký sbor ad.), jejichž členové se pravidelně scházejí, a také celoroční, bohatý kulturní program (závody Cannycross, S kopce do kopce, květnová pouť, bály a jiné zábavy), soudím, že kultura obce je velmi silná. To znamená, že je všem obyvatelům Svatého Jana známá, je rozšířená a zakotvená. Kulturu obce tvoří zejména zvyky a tradice. Ve Svatém Janu funguje také několik zájmových spolků. Hasičské sdružení, které v roce 1999 oslavilo 100 let svého trvání, pěstuje tradici hasičských závodů, pro děti organizuje hasičský tábor a celkově je jednou z oblíbených aktivit obyvatel obce. Za zmínku stojí také myslivecké sdružení, dětský včelařský kroužek, pěvecký sbor místní farnosti, sdružení ochránců přírody ROSA a zahrádkářský spolek.

Tradice a zvyky

Mezi nejznámější tradice a zvyky patří v měsíci lednu hasičský bál, v únoru staročeská koleda, dětský maškarní bál a maškarní bál pro dospělé. V březnu se obyvatelé obce každoročně scházejí na Josefovské zábavě, v dubnu jsou tradicí velikonoční koledy dětí „staročeské řečtačky“, kterým předchází hasičské soutěže dětí i dospělých. V květnu se ve Svatém Janě staví májka, ze širokého kraje se sjíždějí lidé na slavnou tradiční pouť. V den konání poutě se večer koná oblíbená poutěová zábava. Květen je také měsícem, kdy se pořádají dětské závody. V červnu je milou tradicí také dětský den s hrami a pečením špekáčků, vystoupení dětského sboru a tábor mladých hasičů. Na konci školního roku se slouží dětská mše v místním kostele, a probíhá výcvik a soutěže mladých hasičů v Hamru u Malše. Červen je měsícem, kdy se v Janě nad Malší pořádají mezinárodní závody historických vozidel „S kopce do kopce“ kterých se účastní asi stovka posádek a mnohonásobně víc přihlížejících diváků a fanoušků tohoto závodu. Jedinečná atmosféra tohoto závodu láká každoročně stále více a více diváků. Pánové po závodech rozní selátko pro své manželky a děti. V červenci většinou děti z obce odjíždějí na dětský hasičský tábor v Benešově nad Černou (obec vzdálená asi 15km). V červenci v obci funguje také letní škola baletu. V srpnu se hraje fotbalový turnaj - memoriál Emila Kolomára a Jánský turnaj v kopané. Tradicí je také návštěva sousedních hasičských sborů s historickou Tatrou, a sousedské posezení s hudbou

v Chlumu na návsi. Dne 1. září se slouží dětská mše v místním kostele, koná se Václavská zábava a připravují se zajímavé tematické zájezdy pro občany. V říjnu koná další fotbalový turnaj - memoriál horolezce Františka Kadlčíka, dále také fotbalový turnaj o pohár starosty obce a turnaj v mariáši. Mimo jiné je v říjnu tradicí také úklid návsi, jako např. hrabání listí, který je již tradiční aktivitou pro všechny obyvatele obce. V prosinci chodí obcí Mikuláš a čerti, kteří ve školní družině a mateřské školce rozdávají nadílku. Dalším zvykem je stavění vánočního stroměčku na návsi a zpívání vánočních koled u nově zrestaurovaných jesliček o půlnoční mši.

Tradicí je také vedení kronik – ve Svatém Janu nad Malší je vedeno kronik celkem pět. Kromě obce vedou svou kroniku také hasiči, základní a mateřská škola a pořadatelé závodu historických vozidel.

Místem pro výstavu ocenění obce jsou prostory svatojanské fary. Zde byla vystavena ocenění „Obec roku 1997“ a také „Zelená stuha“. Prostory fary slouží také pro pořádání výstav a vernisáží. V současné době (únor – březen 2007) vystavuje v Galerii „Na faře“ Volné sdružení umělců jižních Čech obrazy s tématem „Jihočeská krajina“. Otevírací doba galerie je ve všední dny přizpůsobena zájmu občanů, v sobotu a neděli pak pravidelně od 10 do 16 hodin.

Úspěchy obce – získání titulu „Obec roku“ a titulu „Zelená stuha“

Svatý Jan nad Malší vyhrál soutěž Obec roku 1997 a postoupil do evropského kola. Vyhlášení výsledků se konalo v září 1998 v městě Echternach v Lucembursku. Zde převzali zástupci obce ocenění za třetí místo z 24 zúčastněných. Výherce této soutěže vždy navštíví pan prezident. Návštěva prezidenta Václava Havla, která byla plánována na jaře 1998, byla z důvodu jeho nemoci opakovaně odložena. Uskutecnila se až 6. dubna 2000. Této slavnostní návštěvy se účastnili desítky obyvatel obce i občanů z dalekého okolí. Při příležitosti návštěvy prezidenta byla na návsi zasazena pamětní lípa, kterou pomohli zasadit pan Václav Havel se svou chotí Dagmar Havlovou.

Rozhodnutím zastupitelstva se obec přihlásila po pěti letech znovu do soutěže „Vesnice roku 2002“. V krajském kole obec obdržela „Zelenou stuhu“. Jedná se o ocenění za péči o krajinu a životní prostředí. Vyhlášení krajského kola se konalo v Bernarticích na Písecku. Slavnostního aktu se zúčastnili zástupci oceněných obcí, hejtman

Jihočeského kraje, první zástupce hejtmana, zástupci Spolku pro obnovu venkova, Ministerstva pro místní rozvoj a další hosté. Toto ocenění znamenalo postup do celostátního kola soutěže. Zde obec získala „Zelenou stuhu“ za první místo. Tímto umístěním obec postoupila do evropského kola, které se jmenuje Entente Florale (města a vesnice v květech a zeleni). Vyhlášení výsledků se konalo v září roku 2003 ve Slovinsku a zástupci obce převzali ocenění za druhé místo.

4.2.2 Strategie obce

Obec Svatý Jan nad Malší vyniká mez ostatními obcemi velmi bohatým kulturním programem, do kterého se mohou zapojovat všichni obyvatelé obce. Podle velkého množství volnočasových aktivit, zájmových spolků a bohatého společenského života soudím, že mezi obyvateli obce panuje nevídaná soudržnost a také snaha o dobré fungování obce a zajištění kvalitních podmínek pro život dospělých i dětí. Obec, která funguje na principu společného sdílení cílů a vzájemných aktivit, je podle mého názoru na dobré cestě k prosperitě. Podle řady uskutečněných projektů v obci a dalších plánovaných projektů předpokládám, že získání, přesvědčení a ztotožnění se pracovníků obce se strategickými záměry je v obci zcela naplněn. V rámci ofenzivní strategie se zapojuje také zastupitelstvo obce, které v roce 1996 schválilo místní program obnovy vesnice. V rámci programu obnovy vesnice byly již v minulosti dokončeny některé zajímavé projekty.

Například v projektech občanské vybavenosti byla realizována oprava věžních hodin, telefonizace obce, oprava fasád tří hasičských zbrojnic, obecní váhy, hostince Sv. Jana a Sedlecké hospody, vybudování sociálního zařízení kulturního domu Sedlce, zřízení parkoviště a pěší zóny, zakoupení rybníka Sedlce a obchodu pro potřeby obce, opravy autobusových čekáren, zřízení sběrný druhotných surovin, dovybavení školní jídelny.

Zrealizovaný projekt péče o kulturní památky umožnil opravu hřbitovní zdi a opravu fasády kapličky.

V projektech výstavby infrastruktury byla zrealizována oprava místních komunikací a chodníků, rekonstrukce části obecního vodovodu, rekonstrukce místního rozhlasu včetně sloupů a pouličního osvětlení, oprava kabelů elektrického vedení. V úspěšně zrealizovaných projektech péče o životní prostředí, se podařilo rekultivovat obecní

zeleně, stanovilo se také účelné rozmístění odpadkových košů, zlepšila se péče o obecní zelené plochy a údržba pozemků v majetku obce, zrealizovalo se vyčištění stok podél místních komunikací od porostů a zrušily se dvě černé skládky odpadu.

Obec Svatý Jan je členem Svazku měst a obcí mikroregionu Pomalší. Tato dobrovolná nepolitická organizace sdružuje města a obce, jejichž katastrální území leží v povodí řeky Malše na území okresů České Budějovice a Český Krumlov. Cílem a předmětem činnosti tohoto sdružení je především řešení dopadů na hospodaření obcí v souvislosti s existencí vodárenského toku řeky Malše ve třech oblastech - ochrana životního prostředí a ochrana přírody, dále správa a údržba zařízení, které slouží k uspokojování potřeb občanů a také oblast školství, sociální péče, zdravotnictví a kultury.

Jedním z cílů svazku je také navazování partnerských vztahů s obcemi v sousedních zemích a vzájemná výměna zkušeností. Úspěchem v oblasti této snahy mikroregionu Pomalší je např. Česko-německo-rakouská škola obnovy venkova ve Svatém Janě nad Malší. Dalším z cílů mikroregionu je rozvoj v oblasti nabídky ubytování a agroturistika spojená s prodejem místních produktů (dřevo, obilí, maso), dále také návrat k původním zdrojům energie nebo surovin - obnova malých elektráren, domácích pekáren, mlýnů, moštáren a dalších. Obnovit místní tradice a zvyky jako jsou poutě, trhy a domácí řemeslná výroba, se podařilo např. v obcích Doudleby, Římov a Svatý Jan nad Malší. Tyto obce jsou vyhlášenými místy tradičních poutí.

4.2.3 Struktura obce

V teoretické části své práce jsem strukturu obce definovala jako provázanost zdrojů, jejich dostupnost a optimální využití. Pro účely posouzení prosperity obce můžeme chápat strukturu zejména jako vzájemné vztahy mezi obyvateli obce, jejich znalosti, postoje, výměnu informací a vzájemnou komunikaci. Myslím, že tyto vztahy jsou výstižně popsány již v části Kultura a společenský život v obci. Touto velmi silnou kulturou obce jsou vztahy mezi obyvateli obce i sousedními obcemi velmi výrazně ovlivňovány (a to v pozitivním slova smyslu). Jako nezávislý účastník a pozorovatel těchto kulturních akcí mohu potvrdit, že komunikace a pozitivní vztahy mezi obyvateli v obci fungují velmi dobře.

Zastupitelstvo obce je tvořeno devíti členy, v obci funguje mimo jiné také finanční a kontrolní výbor, kulturní, sociální a sportovní komise, školská komise, stavební komise a komise životního prostředí.

Obec má zřízené a kvalitně zpracované internetové stránky www.svjjan.cz, kde je možné získat veškeré důležité informace o obci a také Zpravodaj obce v elektronické verzi.

4.2.4 Závěr

Obec Svatý Jan nad Malší jsem hodnotila podle kritérií, která jsem v teoretické části určila jako rozhodující pro prosperitu obce. Podle zpracovaného odhadu a podle dostupných informací o obci, které jsem zjistila z veřejně dostupných zdrojů, jsem jednotlivým kritériím přidělila počet procent. Výsledky hodnocení prosperity obcí na základě subjektivně stanovených kritérií hodnotitelem uvádím v kapitole 4.6 diplomové práce. Podrobné výsledky Hodnocení obcí na základě zvolených kritérií uvádím v příloze své diplomové práce.

4.3 Frymburk

Region NUTS 5: obec Frymburk

Kraj NUTS 3: Jihočeský

Okres NUTS 4: Český Krumlov

Rozloha obce: 5407 ha

Nadmořská výška: 730 m. n. m.

Počet obyvatel: 1306 (2003), průměrný věk obyvatel je 32,6 let

Počet částí: 4

Části obce : Frymburk, Blatná, Kovářov, Milná

4.3.1 Obyvatelstvo

Počet obyvatel obce je 1306, z toho 663 mužů a 643 žen. Průměrný věk obyvatel je 32,6 let.

Národnostní struktura v obci:

- česká 1132 obyvatel;
- slovenská 168 obyvatel;
- německá 6 obyvatel.

V obci je celkem 271 domů, z toho 179 rodinných, 34 bytových a 59 budov slouží k jinému účelu než k bydlení.

4.3.2 Výzkumný soubor

- složení základního souboru = 1306 obyvatel;
- složení výběru = 7 % ze základního souboru, tj. 91 obyvatel.

4.3.3 Historie obce

První písemná zmínka o Frymburku je z roku 1277. Původně náležel pánům z Krumlova a po roce 1302 Rožmberkům. Původně trhové městečko s plátenickou tradicí z konce 13. století leželo na obchodní stezce z Horního Rakouska do Čech. Rožmberkové zřídili u mostu přes Vltavu mýto zmiňované již roku 1305. Městečkem je od roku 1379. Roku 1492 propůjčil měšťáci Petr Vok městské právo. Vilém z Rožmberka udělil měšťanům právo vařit pivo. Císař František II. potvrdil Frymburku privilegium, ve kterém se praví, že již císař Josef II. dne 28.4.1789 dal městu týdenní trh na každé úterý a výroční trh (jarmark) na den svaté Anny. Za druhé světové války patřil Frymburk do Německé říše, později byl osvobozen americkou armádou a zpět připojen k Československu. Při budování vodní nádrže Lipno byla velká část obce zbourána a později zatopena, a tak napuštění lipenské přehrady pozměnilo tvář Frymburka natrvalo, protože zbylo jen náměstí a přilehlé bloky. Dnes je Frymburk vyhledávaným místem rekreace a odpočinku. Frymburk je malebné rekreační městečko, rozkládající se na poloostrově u lipenského jezera. Převozem je možné se dostat na druhý břeh, do Chráněné krajinné oblasti Šumava a dále do NP Šumava systémem značených turistických tras a cyklotras.

Městys Frymburk

V únoru 2007 získala obec Frymburk od Parlamentu PS ČR titul městys. Historické prameny dokládají, že obec Frymburk měla již ve 2. pol. 13. století charakter městečka,

zakládací písemné privilegium však nebylo vyhotoveno. Charakteru středověkého městečka nabyl Frymburk zejména proto, že se zde konaly trhy a další činnosti hospodářského charakteru. Možnost získat zpět titul městys otevřela novela zákona o obcích č.234/2006 Sb. s platností zákona od 1.7.2006. Zastupitelé obce schválili podání žádosti o navrácení titulu pro obec Frymburk do Parlamentu PS ČR v listopadu 2006. Od 22.2.2007 se místo názvu Obecní úřad Frymburk používá Úřad městyse Frymburk. Změnami názvu úřadu prošly také hlavičkové papíry obce, razítka, štítky, nápisy aj.

4.3.4 Doprava

Autobusová doprava - linky ve směrech:

- Frymburk, Lipno nad Vltavou, Loučovice, Vyšší Brod, Rožmberk nad Vltavou, Český Krumlov;
- Frymburk, Světlík, Český Krumlov;
- Frymburk, Loučovice, Vyšší Brod, Rožmberk nad Vltavou, Kaplice;
- Frymburk, Černá v Pošumaví, Horní Planá.

V sezóně lze využít převozu přes Lipno z Frymburka do Frýdavy (Předmostí). Motorové výletní lodě fungují i jako taxi.

V letošním roce přibyla nová autobusová linka kolem Lipna v nabídce skibusů ČSAD. Cílem bylo zatraktivnit oblast Lipenska i v zimě. Nový Polipenský skibus jezdí mezi obcemi Horní Planá, přes Černou v Pošumaví a Frymburk na Lipno, odtud přes Loučovice do Vyššího Brodu a zpět. Velkou motivací pro použití skibusu je sleva, kterou poskytuje Lipno Servis těm, kteří přijeli skibusem .

4.3.5 Možnosti pro využití volného času

Vodní sporty - půjčovna loděk a šlapadel, rybaření na Lipně, windsurfing, yachting.

Koupání a opalování - obecní pláž Frymburk, pláže v kempech Vřesná, Frymburk, Hrdoňov, Kovářov a Větrník.

Pěší turistika

- výborné přírodní podmínky pro letní turistiku;

- žlutě značená trasa Frymburk - sv. Tomáš - Pasečná Frymburk - Kaliště - Alpská vyhlídka - Lipno nad Vltavou;
- zeleně značená trasa - Frymburk - Plískov - Slupečná - Lipno nad Vltavou - Frymburk - Vřesná - Milná - Světlík;
- vycházková trasa z náměstí po stezce pro pěší a cyklisty ke křížové cestě, křížovou cestou na vršek Svatá Marta nad Frymburkem ke zrestaurované kapli "Vysoká muka", odkud je překrásný výhled na celý frymburský poloostrov a jeho okolí.

Cykloturistika

- ideální podmínky pro cykloturistiku (k dispozici je i půjčovna a opravná kol);
- cyklotrasy na pravém břehu Lipna vedou po velmi málo frekventovaných silničkách v oblasti s téměř neporušenou přírodou u rakouské hranice. Na pravém břehu je systém pěti navzájem propojených cyklotras značených dle celostátní metodiky Klubu českých turistů (trasy č. 1019, 1020, 1021, 1022, 1033), cyklotrasy jsou prostřednictvím 3 převozů napojeny na páteřovou cyklostezku na levém břehu a na 5 hraničních přechodech na rakouské cyklotrasy;
- na Frýdově je možnost napojení na červený cyklookruh (1019): průběh: Frymburk + Frýdava (převoz) - Přední Výtoň - Spáleníště - (hraniční přechod Guglwald) - Pasečná - Rychnůvek - Kyselov (jezero Lipno) - Frymburk, anebo zkratka pro příznivce stoupaní a sjezdů: přes Sv. Tomáš, 12 km (po zelené).

Vyjíždky na koních, lovecká turistika, houbaření.

Tenisové antukové kurty, antukové kurty pro nohejbal a volejbal.

Zimní sporty

- bruslení nebo běh na běžkách po zamrzlé hladině Lipna;
- připraveny jsou upravené sjezdové tratě Sv. Marta, Hrdoňov, Kramolín (10 km), Hochficht (Rakousko - 65 km), Churáňov Šumava (80 km) a kvalitní lyžařské běžecké stopy (45 km) Frymburk, Náhlov, Sv. Lhota, Kramolín. Stopy jsou upraveny strojově.

Nedaleko obce Frymburk je sportovní areál Lipno, kde funguje nové sportovní centrum pro lyžaře i snowboardisty.

Památkové objekty v obci:

- mariánský sloup z roku 1635;
- kamenná kašna z roku 1676;
- žulový vodní kanál;
- kamenná mohyla s bronzovým reliéfem Adalberta Stiftera.

4.3.6 Občanská a technická vybavenost

Občanská vybavenost:

- školství - v obci se nachází mateřská a základní škola i škola v přírodě;
- zdravotnictví - ve Frymburku je soukromá ordinace praktického lékaře, ordinace pro děti a dorost, soukromá stomatologická ordinace, gynekologická ordinace i lékárna;
- pošta - v obci, otevřeno pět dní v týdnu;
- policie - v obci;
- knihovna - otevřeno 1x týdně, obsahuje 9089 svazků;
- potraviny, restaurace a kempy – ano;
- infocentrum - v obci není, nejbližší je ve vzdálenosti 10 km (Černá v Pošumaví).

Technická vybavenost :

- kanalizace - ano;
- vodovod - ano;
- plynofikace - ne;
- autobusová doprava - ano;
- železniční doprava - ne;
- lodní doprava, přístaviště - ano.

4.3.7 Obchodní síť a podnikání

V obci Frymburk je dostatečně pokrytá obchodní síť, v provozu je konzum, prodejna potravin, vinotéka, existují zde firmy, které se zabývají celou řadou činností nejen pro občany, ale také pro návštěvníky obce, např. poradenství a účetnictví, pstruhařství, autodoprava, autoopravna, svářečské práce a mnoho dalších.

Díky své jedinečné poloze na břehu Lipenského jezera, která je předurčená k turistickým letním i zimním pobytům, se v obci nachází celá řada možností ubytování, pohostinství a poskytování služeb v oblasti cestovního ruchu. Na tyto aktivity navazují také další živnosti, např. půjčovna sportovních potřeb, servis a půjčovna jízdních kol, půjčovna sportovních potřeb a další.

Nabídka ubytování a pohostinství je všestranná, náročnější turisté mohou využít služeb hotelů a penzionů, méně nároční turisté zamíří do autokempů nebo turistických ubytoven. Mezi nejznámější hotely ve Frymburku patří např. hotel Maxant, který nabízí nejen ubytování, ale také širokou škálu wellness služeb - masáže, whirlpool, saunu, bazén, solárium. Dalším oblíbeným hotelem je také Fontána Hrdoňov. Ve Frymburku funguje také celá řada restaurací, která představuje zdroj příjmů pro obyvatele, kteří jsou v těchto restauracích zaměstnaní nebo provozují vlastní živnost.

4.4 Faktory, ovlivňující prosperitu obce Frymburk

4.4.1 Kultura a společenský život v obci

Ve Frymburku funguje také několik zájmových spolků, které se věnují různým činnostem. Pro Frymburk, který leží na břehu Lipenského jezera, jsou charakteristické vodní sporty, rybolov a další sportovní aktivity, kterým se věnují nejen obyvatelé obce, ale za kterými jezdí také turisté z tuzemska i ze zahraničí. Protože se činnostem v těchto zájmových spolcích věnuje celá řada obyvatel, usuzují, že kultura a společenský život v obci Frymburk je velmi bohatá, silná a zakotvená.

Tradice a zvyky

Jedním ze spolků je sbor dobrovolných hasičů, který se věnuje zasahování při větších požárech po profesionálních hasičích, přípravě mladých požárníků a přípravě na soutěže. Český rybářský svaz se stará o vysazování ryb, o čistotu břehů, prořezávání potoků, plní povinnosti a úkoly rybářské stráže a pořádá rybářské soutěže pro děti i dospělé. Frymburský svaz žen pořádá jarní a podzimní burzy, módní přehlídky, a další jiné akce pro děti a ženy. Členové svazu žen se také starají o údržbu parku na náměstí. Sbor pro občanské záležitosti pořádá různé akce pro frymburské občany, každoročně pořádá mikulášské besídky pro malé děti. Občanské sdružení Lipno - Dunaj, pořádá akce pro své členy i pro širokou veřejnost. Mezi tyto akce patří například maškarní plesy

pro děti, drakiáda, pořádání soutěže Ruské boby, členové sdružení se také aktivně účastní na pořádání a zajištění průběhu Frymburských slavností.

Frymburské slavnosti probíhají vždy v létě (letos se konají od 8. - 10. června), součástí bohatého kulturního programu je např. představení hostujících divadel, vystoupení hudebních skupin, lampionový průvod, fotbalové utkání místního týmu a hostujících týmů, nohejbalový turnaj trojic o putovní pohár starosty městyse anebo hasičská soutěž družstev hasičů v požárním útoku o putovní pohár starosty městyse.

Ve Frymburku také funguje celá řada sportovních klubů. Mezi ně patří sportovní klub Lyžaři, běžci, jehož členové se každoročně účastní různých lyžařských závodů, pořádají závod Frymburská stopa a také se plně věnují údržbě běžeckých tras v zimě. SK Tenis Frymburk pořádá tenisové turnaje pro veřejnost, aktivně se účastní okresního přeboru mužů, pronajímá tenisový areál (antukový i asfaltový) a také poskytuje ubytování v turistické ubytovně v letní sezóně. Aqualung Club Frymburk se věnuje sportovnímu potápění, organizuje závody v plavání, organizuje zájezdy s potapěčskou tematikou a věnuje se výcviku mládeže v plavání a v základech potápění. Fotbalový klub Šumava Frymburk trénuje přípravku, ale také dospělé mužstvo. Asociace sportu pro všechny vede hodiny gymnastiky pro dívky, aerobic a cvičení žen.

4.4.2 Strategie obce

Strategie obce Frymburk vychází z její jedinečné polohy na břehu Lipna, tj. v rozvoji služeb v turistickém ruchu. Jednou z největších investic v Jihočeském kraji je připravovaný rekreační park Lipno, který bude postaven na původních pozemcích obce Frymburk., na hruštickém poloostrově nedaleko Frymburka. Projekt počítá se sto pěti novými objekty s kapacitou 480 lůžek. Rekreační park celou oblast zatraktivní a oživí, přivede do oblasti Frymburka nové turisty, navíc ve fázi výstavby i v samotném provozu rekreačního parku najde zaměstnání celá řada místních lidí. Výstavba rekreačního parku Lipno je plánována na první polovinu roku 2008.

Celý projekt bude vystaven v duchu tamní šumavské výstavby, nenaruší historickou hodnotu a jedinečnou atmosféru obce. Součástí rekreačního parku bude jachetní přístav, minimarket, restaurace, kavárna, tenisové kurty, minigolf, hřiště na plážový volejbal, dětské hřiště, cyklostezky a také ekologická čistírna odpadních vod. Tato čistírna bude

mít dostatečnou kapacitu pro napojení obyvatel sousedních obcí a chatařů a výrazně omezí dosud neekologický systém kanalizace.

Obec Frymburk je členem mikroregionu Svazek Lipenských obcí, která je dobrovolnou nepolitickou organizací sdružující města a obce ležící okolo vodní nádrže Lipno a horního toku řeky Vltavy. Účelem svazku je zejména vytvářet kvalitní prostředí pro život místních obyvatel, realizovat plnohodnotné celoroční rekreace, chránit přírodu a zajišťovat nezávadné vodní prostředí v Lipenské přehradě (prioritou je vyřešení zásobování obcí pitnou vodou ze zdrojů s dostatečným jištěním a kvalitou, tzv. Lipenský vodovod, a vyřešení odkanalizování sídel v okolí Lipenské nádrže s cílem zamezení dalšího znečištění nádrže a místních vodních zdrojů).

4.4.3 Struktura obce

Obec Frymburk má velmi dobře a přehledně zpracované internetové stránky www.frymburk.info, kde jsou umístěny dokumenty na úřední desce v elektronické podobě a další důležité informace o obci. Ve fotogalerii jsou umístěny snímky, které zobrazují nejkrásnější místa obce Frymburk a jejího okolí. K dispozici je také Zpravodaj městyse Frymburk v elektronické verzi, který vychází v tištěné podobě v nákladu 530 výtisků.

Sociální klima v obci hodnotím podle získaných informací (ze Zpravodaje, elektronické Frymburské drbny na www.frymburk.info a také z osobního rozhovoru s několika obyvateli obce) jako dobré. Podle množství spolků a dalších různých organizací, které v obci fungují, mohu soudit, že vztahy mezi obyvateli obce jsou udržovány a trvale rozvíjeny právě členstvím v těchto spolcích. Jedná se např. o sportovní kluby, hasičský sbor, rybáře a další zájmové aktivity, při kterých spolu obyvatelé komunikují, vyměňují si své názory, vyjadřují postoje a upevňují vzájemný pocit sounáležitosti.

V části Kultura a společenský život v obci popisují jednotlivé části kalendáře kulturních akcí. Mezi tyto akce patří zejména aktivity, které občané pořádají pro sebe a těchto akcí se také osobně účastní. Z tohoto hlediska považují kulturu obce za rozšířenou a zakotvenou.

Ve srovnání se Svatým Janem nad Malší, kde je kultura obce velmi výrazným prvkem charakteristiky obce, hodnotím kulturu obce Frymburk jako méně zřetelnou a méně silnou. Při hodnocení prosperity těchto dvou obcí jsem řešila problém, jak srovnat obě obce, když zvolená kritéria se obtížně kvantifikují, jsou velmi subjektivní. To, co by na první pohled mohlo být mezi oběma obcemi rozdílné, je míra sociální koheze a konfliktu zájmů. V menší obci se občané budou více snažit prosazovat společné zájmy, ve větší obci se mohou střetávat různé osobní zájmy, vznikat zájmová uskupení, nátlakové skupiny a tím i určitá míra sociálního napětí.

Podle mého názoru může tato situace nastat právě v obci Frymburk. Občané, kteří provozují živnost v oblasti turistického ruchu, budou prosazovat zájmy, které se týkají rozvoje této oblasti obce právě v turistickém ruchu. Naproti tomu může existovat zájmová skupina lidí, kteří bojují o to, aby si obec Frymburk zachovala svou jedinečnou podobu i v budoucnosti a proti přílivu turistů bojují. Problém může nastat právě při snaze realizovat megalomanské projekty, jakým je například projekt rekreačního parku Lipno. Zájmy občanů obce jsou v rozporu, vzájemné vztahy se oslabují a sociální klima v obci je narušeno. Otázkou zůstává, zda bohaté kulturní dění a společenské akce mohou vrátit tyto vztahy do rovnováhy a vzájemné kooperace.

4.4.4 Závěr

Výsledky hodnocení prosperity obce Frymburk na základě mých subjektivně stanovených kritérií uvádím v kapitole 4.6 diplomové práce. Podrobnější hodnocení jednotlivých faktorů, které ovlivňují prosperitu/zaostávání obce, je přílohou mé diplomové práce s názvem Hodnocení obcí na základě zvolených kritérií.

4.5 Dotazník určený pro dotazníkové šetření ve vybraných obcích

V úvodním slovu dotazníku jsem uvedla své jméno, příjmení, účel vyplnění dotazníku se stručným popisem hlavního cíle průzkumu. Respondenty jsem ujistila o anonymitě prováděného průzkumu, o způsobu, jak budou dotazníky zpětně vybrány a samozřejmě poděkovala za jejich spolupráci.

Struktura dotazníku vycházela z výzkumných otázek. Respondentům bylo v dotazníku položeno celkem 10 otázek, z toho 4 otevřené otázky, kde respondenti měli možnost vyjádřit svůj osobní názor, a 6 uzavřených otázek, na které respondenti odpověděli vyznačením jedné z možných odpovědí.

Otázky v dotazníku byly formulovány tak, aby jejich zodpovězení pokrylo stanovené výzkumné otázky. Některé otázky se vztahovaly ke zjišťování míry prosperity obce, respektive subjektivně vnímané míry prosperity/zaostávání obce. Otázky byly zaměřené také na zjišťování sociální kvality života (dodržování tradic a zvyků, účast na kulturních akcích v obci, vzájemné vztahy mezi obyvateli v obci apod.), část otázek se vztahovala k atribucím obyvatel.

Sebraná data jsem zpracovala pro každou obec zvlášť. V následujících kapitolách uvedu, kolik dotazníků z celkového rozneseného počtu jsem vybrala zpátky, kolik dotazníků bylo zcela vyplněných a kolik dotazníků pouze částečně vyplněných. Pro každou otázku uvedenou v dotazníku zpracuji podrobnou analýzu odpovědí, tj. uvedu, kolik respondentů označilo uvedenou variantu odpovědi, popř. jakou variantu odpovědi neoznačil žádný z respondentů.

Tato data jsem dále zpracovala v procentním vyjádření, tj. uvedla jsem, kolik obyvatel vnímá svou obec jako prosperující/spíše prosperující nebo zaostávající/spíše zaostávající. Součástí výstupu analýzy zodpovězených dotazníků bylo určení, čemu obyvatelé přisuzují prosperitu/zaostávání své obce. Dotazník obsahoval také otázky, které zjišťovaly spokojenost se sociální kvalitou života a řadou ekonomických aspektů.

Výsledky podrobného rozboru odpovědí porovnáám s mým odhadem, který uvádím v příloze své diplomové práce pod názvem Hodnocení obcí na základě zvolených kritérií. Zjistím rozdílnost/shodu vnímání obce obyvateli a vnímání obce mýma očima jako nezávislého návštěvníka obce.

4.6 Výsledky hodnocení prosperity obcí na základě subjektivně stanovených kritérií hodnotitelem

Kritéria subjektivního hodnocení jsem definovala procentním vyjádřením od 0%

do 100%, podle toho, jaké bylo mé subjektivní hodnocení jednotlivých faktorů. Za každou skupinu faktorů, tj. interních faktorů (v členění na kulturu, strategii a strukturu) a externích faktorů, jsem spočítala průměrnou hodnotu prosperity prostým aritmetickým průměrem. Procentní hodnocení prosperity/zaostávání obce pro jednotlivá kritéria dané oblasti jsem sečetla a souhrnné číslo vydělila počtem kritérií. Tímto způsobem jsem ohodnotila kritéria prosperity/zaostávání u obou zkoumaných obcí. Výsledky těchto výpočtů přinesly následující závěry:

a) interní faktory – kultura obce (posuzováno celkem 5 kritérií)

- Svatý Jan nad Malší – průměrná hodnota kritéria 88% (prosperující);
- Frymburk - průměrná hodnota kritéria 46% (zaostávající);

b) interní faktory – strategie obce (posuzováno celkem 11 kritérií)

- Svatý Jan nad Malší - průměrná hodnota kritéria 71% (prosperující);
- Frymburk - průměrná hodnota kritéria 73% (prosperující);

c) interní faktory – struktura obce (posuzována celkem 4 kritéria)

- Svatý Jan nad Malší - průměrná hodnota kritéria 98,5% (prosperující);
- Frymburk - průměrná hodnota kritéria 79% (prosperující);

d) externí faktory (posuzováno celkem 17 kritérií)

- Svatý Jan nad Malší - průměrná hodnota kritéria 60% (prosperující);
- Frymburk - průměrná hodnota kritéria 75% (prosperující).

Při subjektivním hodnocení prosperity/zaostávání obcí jsem vycházela z informací dostupných na internetových stránkách, ve zpravodajích obcí a také podle osobní znalosti obou zkoumaných obcí. Ačkoliv jsou kritéria prosperity/zaostávání v uvedeném členění interních a externích faktorů rozdílná, obě obce vychází ve všech faktorech jako prosperující (kromě jediného kritéria u obce Frymburk, kde hodnocení kultury obce spadlo těsně pod hranici prosperity/zaostalosti).

V souhrnném součtu procentních hodnot interních a externích faktorů u obce Svatý Jan nad Malší vyšla hodnota 1615% pro interní faktory a hodnota 1015% pro externí faktory, v součtu 2630%. Souhrnné hodnoty u interních faktorů v obci Frymburk udávají hodnotu 1350%, u externích faktorů 1280%, v součtu taktéž 2630%.

Kritérií, které byly klíčovými atributy pro subjektivní posouzení prosperity/zaostávání obce, bylo celkem 37. Průměrná hodnota kritéria prosperity vyšla u obou zkoumaných obcí shodně 71%. Je překvapující, že u obou obcí, jak Svatého Jana nad Malší, tak obce Frymburk, vyšla zcela identická hodnota prosperity. Mou hypotézou před zahájením průzkumu bylo, že obec Svatý Jan je obec zhruba z 80% prosperující, zatímco obec Frymburk jsem považovala za méně prosperující. Můj odhad hodnoty kritéria prosperity u obce Frymburk se pohyboval okolo 60%.

Je zajímavé, že obě obce, které jsou na první pohled tolik rozdílné, v mém subjektivním hodnocení získaly stejnou souhrnnou hodnotu prosperity. Obec Frymburk, která je předurčená pro maximální prosperitu v letním období, kdy je turistická sezóna na Lipensku v plné proudu, podle mě nemohla svou jinak celoroční „zaostalost“ vyrovnat jinými kritérii než ekonomickými. Jak vyplývá z mého hodnocení, existuje však celá řada neekonomických faktorů, které se na prosperitě obce podílejí. U obce Frymburk se jedná zejména o řadu zájmových spolků a sportovních klubů, bohatou účast obyvatel obce na kulturních akcích a pocit sounáležitosti a dobrých vzájemných vztahů. Vysoce hodnocená byla zejména kritéria v oblasti strategie obce, např. přírodní atraktivita obce, turistické a cykloturistické trasy, běžkařské stopy, lyžařské vleky, úprava veřejné zeleně a celkový vzhled obce.

Krásně upravené a vkusně zrestaurované fasády domků na náměstí, udržovaný park s květinami a funkční kašnou, hezky opravené bytové domky a zástavba nových rodinných domků na okraji Frymburka při příjezdu směrem od Černé v Pošumaví, to vše dělá na návštěvníka této obce velmi dobrý dojem. Každý obyvatel a také turista hodnotí prosperitu obce podle na první pohled zřejmých skutečností - jak vypadá radnice, jak jsou upravené domy na náměstí, zda se v obci staví nové rodinné nebo bytové domy, zda roste za obcí nákupní středisko apod. Obec, která prosperuje, dává svým obyvatelům nové možnosti bydlení, podnikání, volnočasových aktivit a jiného osobního rozvoje. To jsou faktory, které ovlivňují subjektivní hodnocení nezávislého návštěvníka.

Jak jsem však uvedla ve své diplomové práci, je potřeba zaměřit se také na sociální kvalitu života v obci, nejen na ekonomické aspekty kvality života. Ne všechny obce, které staví nové domy a mají nové silnice, mohou svým obyvatelům nabídnout dostatečně silné sociální zázemí (myšleno jako příznivé sociální klima pro život

a bydlení). Neshody mezi obyvateli v obci, špatné sousedské vztahy, zájmová uskupení a nátlakové skupiny, mohou v obci vyvolávat a také udržovat určitou míru sociálního napětí. V tomto případě občané, kteří v dané obci žijí, nebudou považovat svoji obec za prosperující. Naproti tomu občané, kteří žijí v obci s dobrým sociálním klimatem, kde jsou dobré také vzájemné vztahy mezi obyvateli, budou pravděpodobně svou obec považovat za prosperující, i přestože musejí dojíždět za prací, a nejsou spokojeni s dopravní obslužností v obci. Kvalita sociálního klimatu a vzájemných vztahů (které mimo jiné podporují právě kulturní společenské akce, zvyky a tradice) hrají významnou roli při připisování (atribuování) prosperity/zaostalosti obce samotnými obyvateli.

V porovnání s obcí Frymburk je Svatý Jan klidnější obec, kde se prosperita obce neodvíjí od ročního období a cestovního ruchu. Nezáleží, zda je léto nebo zima. Faktory, určující prosperitu obce charakterizují ve Svatém Janě zejména silné kulturní zvyky a tradice, účast obyvatel na těchto zvycích a tradicích a celkové zapojení obyvatel do dění v obci. Existuje zde fungující výměna informací mezi zastupitelstvem a obyvateli obce. Obec se rozvíjí směrem udržování tradic a zvyků a sociální sounáležitosti obyvatel. Nově příchozím obyvatelům umožňuje získat místo pro bydlení, existuje zde projekt výstavby rodinných domů. Okolní příroda je velmi krásná a podmínky pro život v této obci nejsou ztěžovány žádným viditelným negativním faktorem.

4.7 Výsledky dotazníkového šetření v obci Frymburk

V obci Frymburk jsem prováděla průzkum pomocí dotazníků ve víkendových dnech, protože jsem předpokládala, že nejvíce obyvatel zastihnu v domovech právě mimo pracovní dny. Tyto dotazníky jsem roznesla do náhodně vybraných rodinných a bytových domů, dále jsem oslovila personál v obchůdkách a restauracích na náměstí městysu a také občany, kteří slunečné sobotní odpoledne trávili na pláži Frymburka v malém občerstvení.

Z roznesených 91 dotazníků jsem od respondentů vybrala 43 dotazníků, z toho 29 zcela vyplněných a 14 částečně vyplněných dotazníků. Část dvacetidevíti respondentů vyplnila i otázky, které neměly volbu žádné předem definované odpovědi. Z těchto odpovědí jsem se dozvěděla o atribucích obyvatel nejvíce. Druhá část čtrnácti

respondentů tyto otevřené otázky typu: "V čem spatřujete riziko zaostávání obce? (vypište prosím)" vůbec nevyplnila. Někteří obyvatelé obce, které jsem s dotazníkem oslovila osobně (např. v občerstvení na pláži nebo drobní podnikatelé v obchůdku na náměstí) projevíli zájem o další informace, týkající se tématu mé diplomové práce. Tito respondenti vyplnili dotazníky celé, včetně otevřených otázek. Naopak respondenti, kterým jsem nechala dotazník k vyplnění a asi za hodinu se pro něj vrátila, mi vrátili jen částečně vyplněný dotazník s vyznačenými "kroužkovacími" odpověďmi. Předpokládám, že uvedení tématu krátkým osobním rozhovorem přimělo dotazované respondenty, aby se nad tématem více zamysleli a skutečně se pokusili o otevřené odpovědi.

Při těchto krátkých úvodních rozhovorech jsem zjistila, že respondentům není zcela jasný význam slova např. zvyky a tradice v obci. Několik respondentů se mě ptalo, co si pod tímto pojmem mají představit. Vyjmenovala jsem jim některé zvyky a tradice, které se v jejich obci udržují a opakují každý rok. V okamžiku respondenti význam pojmu pochopili a rozepsali se i v otázce, která zjišťovala, zda se respondent účastní osobně kulturních akcí, které v obci probíhají. Dozvěděla jsem se také řadu zajímavostí o obci, když respondenti slovně komentovali otázky v dotazníku, které si po jeho vyplnění ještě jednou polohlasem pročítali. U některých respondentů jsem cítila, že mají pocit zodpovědnosti za jimi vyplněný dotazník. Potěšilo mě, že tento dotazník berou vážně a vyplňují pravdivě a seriózně.

Tabulka 1. Srovnání základního souboru, reprezentativního vzorku a počtu dotazníků v obci Frymburk

Obec/podíl v %	Základní soubor	Reprezentativní vzorek	Počet rozdaných dotazníků	
			z toho vráceno zpět vyplněných	z toho nevráceno zpět
Frymburk	1306	91	43	48
Podíl v %	100	7	47	53

Na základě vyhodnocení odpovědí, které obyvatelé vybraných obcí v dotazníku uvedli, budu zodpovídat také výzkumné otázky, které jsem si stanovila v praktické části mé diplomové práce.

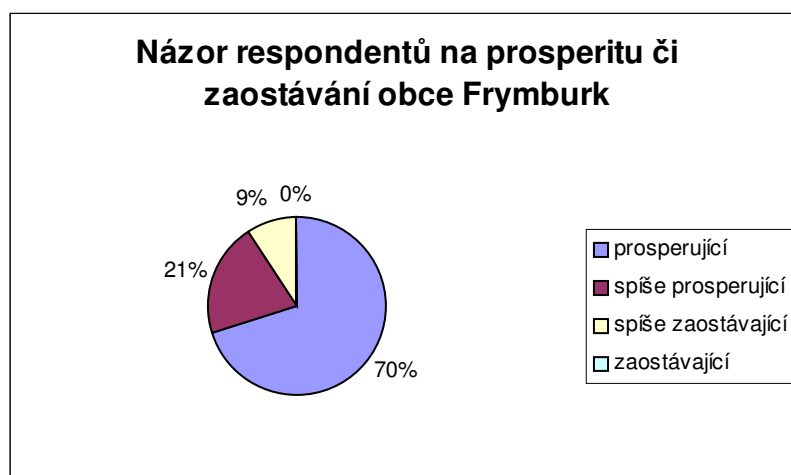
4.7.1 Výsledky dotazování v obci Frymburk

Výsledky dotazování v obci Frymburk uvedu v pořadí otázek 1 – 10, tak jak byly seřazeny v dotazníku. Nejdříve uvedu znění otázky a potom frekvenci odpovědí a také procentní podíl odpovědí na celkové velikosti výzkumného souboru. Na konci kapitoly uvedu závěr.

1. Myslíte si, že je Vaše obec spíše prosperující nebo zaostávající ?

- 30 respondentů (tj. 69,77% dotazovaných) označilo odpověď a) prosperující;
- 9 respondentů (tj. 20,93% dotazovaných) označilo odpověď b) spíše prosperující;
- 4 respondenti (9,3% dotazovaných) označilo odpověď c) spíše zaostávající;
- žádný z respondentů ne zvolil odpověď d) zaostávající.

Graf 1. Názor respondentů na prosperitu či zaostávání obce Frymburk

2. Čemu konkrétně přisuzujete prosperitu Vaší obce? V této otázce měli respondenti možnost zakroužkovat více odpovědí, bez ohledu na to, kterou z odpovědí nejvíce preferují.

- 29 respondentů (74,36% respondentů) uvedlo odpověď h) cestovní ruch a volnočasové aktivity v obci;
- 25 respondentů (64,1% respondentů) uvedlo odpověď i) občanská vybavenost (základní škola, potraviny, kadeřnictví...);
- 22 respondentů (56,41% respondentů) uvedlo odpověď b) účast obyvatel obce na kulturních akcích, zvycích a tradicích;
- 8 respondentů (20,51% respondentů) vyznačilo odpověď a) dodržování zvyků a tradic v obci;

- 5 respondentů (12,82% respondentů) označilo odpověď f) činnost zastupitelstva, které prosazuje rozvoj obce (různé projekty);
- 3 respondenti (7,69% dotazovaných) vyznačilo odpověď g) možnost obyvatel podílet se na projektech obce;
- 1 respondent (2,56% respondentů) označil odpověď c) vzájemné vztahy mezi obyvateli v obci.

Tabulka 2. Příčiny prosperity obce Frymburk

Příčiny prosperity obce Frymburk	Počet odpovědí	Podíl v %
cestovní ruch a volnočasové aktivity v obci	29	74,36
občanská vybavenost(ZŠ, potraviny, kadeřnictví,...)	25	64,10
účast obyvatel na kulturních akcích, zvycích	22	56,41
dodržování zvyků a tradic v obci	8	20,51
činnost zastupitelstva	5	12,82
možnost obyvatel podílet se na projektech obce	3	7,69
vzájemné vztahy mezi obyvateli v obci	1	2,56

Žádný z respondentů neuvedl odpověď :

- d) vztahy mezi obyvatelstvem v obci a zastupitelstvem;
- e) výměna informací mezi obyvateli a zastupitelstvem;
- j) technická vybavenost (vodovod, kanalizace...);
- k) dopravní obslužnost (dopravní spojení, frekvence, druh dopravy);
- l) pracovní příležitosti v obci ani m) jiné...

3. Čemu konkrétně přisuzujete zaostávání Vaší obce?

Na tuto otázku odpověděli pouze 4 respondenti, kteří v první otázce označili odpověď c), tedy považují svou obec za spíše zaostávající.

- 4 respondenti (100% respondentů) uvedli jako důvod zaostalosti jejich obce odpověď k) dopravní obslužnost, dopravní spojení, frekvence, druh dopravy;
- 3 respondenti (75% respondentů) uvedli odpověď l) pracovní příležitosti v obci.
- žádný z respondentů neuvedl žádnou další odpověď, tj. důvod zaostalosti obce.

4. Jaké skutečnosti, činnosti nebo další možnosti by se měly využít pro upevnění prosperity obce? (vypište prosím)

- 18 respondentů (41,86% dotazovaných) označilo jako nutnost zaměření rozvoje obce i jiným směrem, než je cestovní ruch. Tito respondenti uvedli, že obec považují za prosperující zejména v letním období, vyjádřili však pochybnosti o atraktivitě a prosperitě obce v mimosezóně (tj. na jaře a na podzim);
- 9 respondentů (20,93% dotazovaných) uvedlo, že by uvítali posílení frekvence autobusových linek a údržbu silnice v zimním období, kdy je pro obyvatele obce, kteří dojíždějí vlastním automobilem za prací např. do Českého Krumlova, nebo do Vyššího Brodu, situace téměř neschůdná;
- 8 respondentů (18,6% dotazovaných) uvedlo, že by uvítali vybudování čistíčky odpadních vod;
- 4 respondenti (9,3% dotazovaných) spatřují možnost vyšší prosperity obce v otevření pobočky některé z komerčních bank (na trhu operuje pouze Poštovní spořitelna).

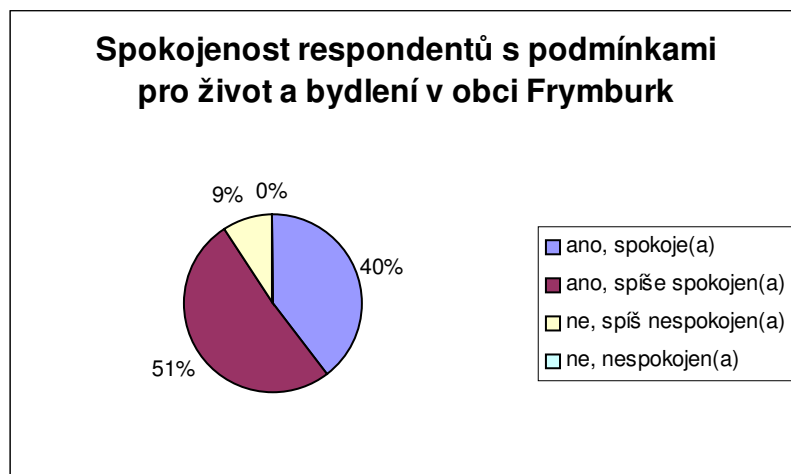
5. V čem naopak spatřujete riziko zaostávání obce? (vypište prosím)

- 12 respondentů (27,91% respondentů) uvedlo jako důvod potenciálního zaostávání nedostatečné dopravní spoje. Podle nich zde hrozí riziko, že mladí lidé anebo obyvatelé, kteří dojíždějí za prací do vzdálenějších měst se do těchto měst budou chtít přestěhovat;
- 11 respondentů (25,58% dotazovaných) označilo jako hlavní riziko zaostávání sezónnost turistického ruchu, která nezajišťuje trvalý rozvoj a prosperitu obce;
- 6 respondentů (13,95% dotazovaných) cítí riziko možného zaostávání obce v nedostatku bytové výstavby, která zapříčiňuje odchod mladých lidí do větších měst;
- 4 respondenti (9,3% dotazovaných) označili jako riziko zaostávání zrušení bankomatu jedné z komerčních bank, který je instalovaný přímo na náměstí.

6. Jste spokojen(a) s podmínkami pro život a bydlení ve Vaší obci?

- 22 respondentů (51,16% dotazovaných) označilo odpověď b) ano, spíše spokojen(a);
- 17 respondentů (39,53% dotazovaných) uvedlo odpověď a) ano, spokojen(a);
- 4 respondenti (9,3% dotazovaných) odpověděli c) ne, spíše nespokojen(a).

Graf 2. Spokojenost respondentů s podmínkami pro život a bydlení v obci Frymburk

7. Existuje něco, čím Vaše obec vyniká nad ostatními? Něco, na co jste pyšní že máte právě Vy ve Vaší obci?

- 5 respondentů (11,63% dotazovaných) označilo příjemný vzhled obce, zejména udržovaný obecní park a opravené domky na náměstí;
- 4 respondenti (9,3% dotazovaných) uvedli bobovou dráhu, která funguje v zimní i letní sezóně;
- 3 respondenti (6,98% dotazovaných) označili jako chloubu obce převoz na druhou stranu Lipna, který umožňuje dostat se rychle na česko-rakouskou hranici Guglwald (10 km vzdálená);
- 2 respondenti (4,65% dotazovaných) uvedli široké možnosti sportovního vyžití v obci.

Ostatní respondenti na tuto otázku neodpověděli.

8. Přípravuje/realizuje Vaše obec v současné době nějaké projekty?

- 30 respondentů (69,77% dotazovaných) uvedlo odpověď b) nevím;
- 13 respondentů (30% dotazovaných) uvedlo odpověď a) ano (vypište prosím jaké);
- z toho – 12 respondentů (27,91% dotazovaných) uvedlo, že obec připravuje projekt výstavby rekreačního parku Lipno a 9 respondentů (20,93% dotazovaných) uvedlo, že obec chystá napojení přilehlé části obce Milná na nový zdroj pitné vody. V současné době je pitné vody pro obec Milná nedostatek a je v nedobré kvalitě (obsahuje radon).

9. Účastníte se Vy osobně kulturních akcí, které ve Vaší obci probíhají?

- 24 respondentů (55,81% dotazovaných) označilo odpověď a) ano, účastním;
- 9 respondentů (20,93% dotazovaných) uvedlo odpověď b) pouze některých – z toho 4x uvedli akci drakiáda (9,3% dotazovaných), ostatní respondenti nevypsali žádnou konkrétní kulturní akci;
- 10 respondentů (23,26% dotazovaných) uvedlo odpověď c) ne, neúčastním.

10. Kolik je Vám let?

35 respondentů (81,4% dotazovaných) uvedlo věk nižší než 60 let;

8 respondentů (18,6% dotazovaných) uvedlo věk vyšší než 60 let.

4.7.2 Závěr z dotazníkového šetření v obci Frymburk

Přestože jsem v obci Frymburk rozdala 91 dotazníků, vybrala jsem zpět pouze 43 vyplněných dotazníků, tj. dotazník vyplnilo pouze 47% respondentů, jimž byly dotazníky rozdány.

Od původního záměru roznést dotazníky do náhodně vybraných schránek jsem částečně upustila. Díky slunečnímu sobotnímu odpoledni se mi naskytla příležitost rozdat dotazníky obyvatelům obce přímo do rukou. Protože ve Frymburku okolo náměstí stojí velký počet rodinných domků se zahradami, rozhodla jsem se rozdat mé dotazníky lidem, kteří se slunili na zahradě, nebo také občanům, kteří seděli v místním občerstvení na pláži u vody. Tím jsem zkrátila čas, po který měli respondenti příležitost dotazník vyplnit, a data se jsem mohla zpracovat bezprostředně po návštěvě této obce. Část dotazníků jsem nechala také v restauracích a občůdkách okolo náměstí anebo rozdala lidem, kteří seděli na lavičkách v parku. Velkou výhodou tohoto způsobu rozdání dotazníků pro mě bylo to, že jsem dotazníky vybrala prakticky obratem. Další výhodou byla i skutečnost, že při osobním předání dotazníku jsem měla možnost udělat s respondenty krátký rozhovor, který měl pro respondenty motivační účinek. Při tomto rozhovoru měli respondenti možnost zeptat se mě na otázky, které souvisely s dotazováním a tématem mé diplomové práce. V mnoha případech jsem respondentům s vyplňováním dotazníku pomáhala tím, že jsem jim podrobněji vysvětlovala otázky, kterým ne zcela rozuměli.

Výsledky dotazníkového šetření jsou zajímavé zejména z hlediska přisuzování obyvatel prosperitě obce. Zodpovězením otázek v dotazníku obyvatelé vyjádřili své atribuce, které v další části své diplomové práce analyzují.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že zhruba 70% dotazovaných obyvatel považuje svou obec za prosperující, 21% dotazovaných za spíše prosperující a pouze 9% dotazovaných vnímá svou obec jako spíše zaostávající.

Hlavním důvodem, pro který obyvatelé připisují své obci prosperitu, je cestovní ruch a volnočasové aktivity v obci. Tento důvod uvedlo 74,36% respondentů. 64,1% respondentů uvádí jako významný důvod občanskou vybavenost jako např. základní škola, potraviny apod., 56,41% dotazovaných přisuzuje prosperitu účasti obyvatel obce na kulturních akcích, zvycích a tradicích. Další důvody, pro které obyvatelé přisuzují obci prosperitu, jsou zastoupeny méně než 20% respondentů.

Vzhledem k charakteristice obce Frymburk, která je známou destinací turistů v letním i zimním období, se atribuování prosperity obce právě cestovnímu ruchu dalo očekávat. Obyvatelé hodnotí cestovní ruch a možnosti volnočasových aktivit velmi vysokým stupněm. To souvisí i s množstvím sportovních klubů a aktivit, které v obci mají svou tradici. Celá řada občanů obce může být členem některého z klubů, volnočasové aktivity tak plní funkci udržování dobrých vzájemných vztahů mezi obyvateli.

Významné činnosti, které by měla obec podniknout pro udržení prosperity, jsou paradoxně zároveň i důvodem, pro který respondenti obci připisují prosperitu. 41,86% dotazovaných označilo zaměření rozvoje obce v jiných oblastech, než je cestovní ruch, jako hlavní aktivitu. 20,93% respondentů vidí upevnění prosperity obce zejména v posílení dopravní obslužnosti a frekvence autobusových linek. Někteří z respondentů spatřují hlavní důvod ve vybudování čističky odpadních vod nebo v otevření pobočky některé z komerčních bank.

Hlavním důvodem zaostalosti je podle respondentů, kteří označili svou obec za spíše zaostávající, nedostatečná dopravní obslužnost, dopravní spojení, frekvence a druh dopravy. Dalším významným důvodem, pro který tyto respondenti připisují své obci status zaostalosti jsou nedostatečné pracovní příležitosti v obci. Tyto dva důvody byly ve 3 případech ze 4 uvedeny současně, je zřejmé, že oba důvody spolu úzce souvisí.

Jako riziko zaostávání obce vnímá 27,91% respondentů nedostatečné dopravní spoje. S tím souvisí také hodnocení obce 9% respondenty jako spíše zaostávající. Tito respondenti vnímají jako hlavní riziko odchod mladých lidí nebo obyvatel, kteří za prací dojíždějí, do větších měst. 25,58% dotazovaných vidí významné riziko zaostávání obce v sezónnosti cestovního ruchu, který zajišťuje prosperitu obce pouze sezónně.

S podmínkami pro život a bydlení v obci je zcela spokojeno 39,53% dotazovaných, spíše spokojeno 51,16% dotazovaných, 9,3% dotazovaných je s těmito podmínkami spíše nespokojeno.

Jako mimořádnou vnímá svou obec pouze 32% respondentů, 11,63% dotazovaných označilo svou obec jako výjimečnou pro její pěkný vzhled, zejména udržovaný obecní park a opravené domky na náměstí, dalších 9,3% obyvatel vnímá jako pýchu obce bobovou dráhu.

O připravovaných/realizovaných projektech obce nic neví 69,77% obyvatel obce, zbylých 30,23% zná projekt výstavby rekreačního parku Lipno nebo projekt, který má napojit obec Milnou na nový zdroj pitné vody.

Překvapilo mě, že velká část obyvatel (téměř 70% z dotazovaných) neví o připravovaném projektu rekreačního parku Lipno, který se má stavět již příští rok na pozemcích, které obec Frymburk prodala investorovi této stavby. Při sbírání vyplněných dotazníků jsem s touto otázkou oslovila několik respondentů. Ti uvedli, že o tomto projektu se ví už několik let, měl by se realizovat v areálu bývalé Školy v přírodě. Protože však tento projekt zastupitelstvo obce již opakovaně odložilo, obyvatelé nepovažují tento projekt za zajímavý a uskutečnitelný.

Účast obyvatel na kulturních akcích v obci je poměrně vysoká, 55,81% dotazovaných odpovědělo, že se těchto akcí účastní. Hasičské soutěže, rybářské soutěže, Frymburské slavnosti a další z mnoha kulturních akcí jsou pojátkem dobrého sociálního klimatu v obci. Dalších 20,93% dotazovaných označilo variantu účasti pouze na vybraných akcích, např. populární frymburské drakiádě. Zbylých 23,26% dotazovaných uvedlo, že se žádných kulturních akcí neúčastní.

Na otázku, která zjišťovala věk respondenta, odpověděli všichni. Jak jsem uvedla v praktické části své diplomové práce, kapitole 2.2 Volba respondentů v obci, předpokládám, že obyvatelé starší 60 let budou posuzovat prosperitu obce na základě jiných atributů než mladí lidé a občané v aktivním věku. Proto jsem do dotazníku uvedla otázku zjišťující věk respondenta a stanovila hranici 60 let pro rozdělení respondentů do 2 věkových kategorií. 81,4% respondentů bylo mladších 60 let.

4.8 Výsledky dotazníkového šetření v obci Svatý Jan nad Malší

Po předchozí dobré zkušenosti s roznesením dotazníků obyvatelům obce Frymburk jsem se rozhodla pro stejnou metodu. I ve Svatém Janě nad Malší jsem využila příjemného víkendového odpoledne, kdy obyvatelé obce seděli před svými domy na návsi nebo na zahradách a roznesla jsem celkem 33 dotazníků (tento počet odpovídá velikosti výzkumného vzorku 7% obyvatel). Od dotazovaných obyvatel jsem vybrala 21 vyplněných dotazníků, z toho 3 dotazníky neúplně vyplněné. V těchto třech dotaznicích chyběly odpovědi na některé z otevřených otázek, kde respondenti neměli možnost výběru odpovědi, ale kde naopak mohli plně rozepsat svůj názor. Při rozdávání dotazníku jsem postupovala stejným způsobem jako při dotazníkovém šetření v obci Frymburk. Respondentům, kteří byli zainteresovaní do tématu, jsem poskytla další doplňující informace k mé diplomové práci a dotazník jsem uvedla krátkým rozhovorem. Dotazování jsem provedla nejen v obci Svatý Jan nad Malší, ale také v přilehlé části obce Sedlce.

Tabulka 3. Srovnání základního souboru, reprezentativního vzorku a počtu dotazníků v obci Svatý Jan nad Malší

Obec/podíl v %	Základní soubor	Reprezentativní vzorek	Počet rozdaných dotazníků	
			z toho vráceno zpět vyplněných	z toho nevráceno zpět
Svatý Jan nad Malší	467	33	21	12
Podíl v %	100	7	64	36

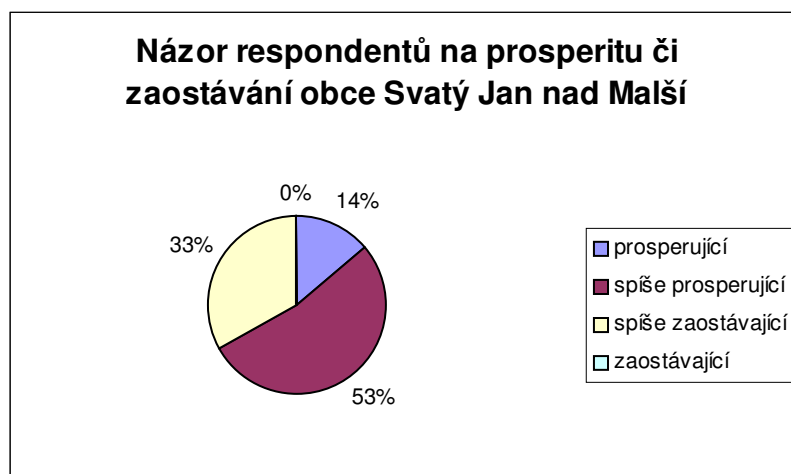
4.8.1 Výsledky dotazování v obci Svatý Jan nad Malší

Odpovědi na otázky opět uvedu v pořadí, jak byly stanoveny v dotazníku. Za každou variantou odpovědi uvedu počet respondentů a procentní podíl na celkovém počtu dotazovaných.

1. Myslíte si, že je Vaše obec spíše prosperující nebo zaostávající ?

- 11 respondentů (52,38% dotazovaných) označilo odpověď b) spíše prosperující;
- 7 respondentů (33,33% dotazovaných) označilo odpověď c) spíše zaostávající;
- 3 respondenti (14,29% dotazovaných) označilo odpověď a) prosperující;
- žádný z respondentů nezvolil odpověď d) zaostávající.

Graf 3. Názor respondentů na prosperitu či zaostávání obce Svatý Jan nad Malší

2. Čemu konkrétně přisuzujete prosperitu Vaší obce? V této otázce měli respondenti možnost zakroužkovat více odpovědí, bez ohledu na to, kterou z odpovědí nejvíce preferují.

- 12 respondentů (85,71%) uvedlo odpověď a) dodržování zvyků a tradic v obci;
- 8 respondentů (57,14%) uvedlo odpověď b) účast obyvatel obce na kulturních akcích, zvycích a tradicích;
- 4 respondenti (28,57%) uvedli odpověď d) vztahy mezi obyvatelstvem v obci a zastupitelstvem;
- 3 respondenti (21,43%) označili odpověď c) vzájemné vztahy mezi obyvateli v obci;

- 2 respondenti (14,29%) označili j) technická vybavenost (vodovod, kanalizace...);
- 2 respondenti (14,29%) uvedli v možnosti m) jiné.... (vypište prosím) výstavbu rodinných domů;
- 1 respondent (7,14%) uvedl g) možnost obyvatel podílet se na projektech obce.

Tabulka 4. Příčiny prosperity obce Svatý Jan nad Malší

Příčiny prosperity obce Svatý Jan nad Malší	Počet odpovědí	Podíl v %
dodržování zvyků a tradic v obci	12	85,71
účast obyvatel na kulturních akcích, zvycích	8	57,14
vztahy mezi obyvateli v obci a zastupitelstvem	4	28,57
vzájemné vztahy mezi obyvateli v obci	3	21,43
technická vybavenost (vodovod, kanalizace,...)	2	14,29
výstavba rodinných domů	2	14,29
možnost obyvatel podílet se na projektech obce	1	7,14

Žádný z respondentů neuvedl odpověď :

- e) výměna informací mezi obyvateli a zastupitelstvem;
- h) cestovní ruch a volnočasové aktivity v obci;
- k) dopravní obslužnost (dopravní spojení, frekvence, druh dopravy);
- l) pracovní příležitosti v obci.

3. Čemu konkrétně přisuzujete zaostávání Vaší obce?

Na tuto otázku odpovědělo pouze 7 respondentů, kteří v první otázce označili odpověď c), tedy považují svou obec za spíše zaostávající.

- 6 respondentů (85,71%) označilo k) dopravní obslužnost (dopravní spojení, frekvence, druh dopravy);
- 4 respondenti (57,14%) označili h) cestovní ruch a volnočasové aktivity v obci;
- 3 respondenti (42,86%) označili j) technická vybavenost (vodovod, kanalizace...);
- 2 respondenti (28,57%) označili b) účast obyvatel obce na kulturních akcích, zvycích a tradicích;
- 2 respondenti označili (28,57%) f) činnost zastupitelstva, které prosazuje rozvoj

obce (různé projekty);

- 1 respondent (14,29%) uvedl c) vzájemné vztahy mezi obyvateli v obci;
- 1 respondent (14,29%) uvedl g) možnost obyvatel podílet se na projektech obce;
- 1 respondent (14,29%) uvedl l) pracovní příležitosti v obci.

Tabulka 5. Příčiny zaostávání obce Svatý Jan nad Malší

Příčiny zaostávání obce Svatý Jan nad Malší	Počet odpovědí	Podíl v %
dopravní obslužnost (dopravní spojení, frekvence, druh dopravy)	6	85,71
cestovní ruch a volnočasové aktivity v obci	4	57,14
technická vybavenost (vodovod, kanalizace,...)	3	42,86
neúčast obyvatel na kulturních akcích, zvycích	2	28,57
nečinnost zastupitelstva, které neprosazuje rozvoj obce	2	28,57
vzájemné vztahy mezi obyvateli v obci	1	14,29
malá možnost obyvatel podílet se na projektech obce	1	14,29
pracovní příležitosti v obci	1	14,29

4. Jaké skutečnosti, činnosti nebo další možnosti by se měly využít pro upevnění prosperity obce? (vypište prosím)

- 8 respondentů (38,1%) spatřuje možnost vyšší prosperity obce ve vybudování nového vodovodu, kanalizace a čističky odpadních vod;
- 5 respondentů (23,81%) vidí prosperitu obce v podporování výstavby nových bytů;
- 3 respondenti (14,29%) označili jako možnost upevnění prosperity obce podporu vzniku malých firem, které zaměstnají místní obyvatele;
- 2 respondenti (9,52%) v prosperující obci očekávají zázemí domova důchodců a pečovatelské služby;
- 2 respondenti (9,52%) uvádí podporování třídění odpadu a kontejnery na třídění;
- 1 respondent (4,76%) rozšíření ekologického vytápění budov pomocí štěpkovače;
- 1 respondent (4,76%) uvádí zlepšení údržby silnic v zimním období.

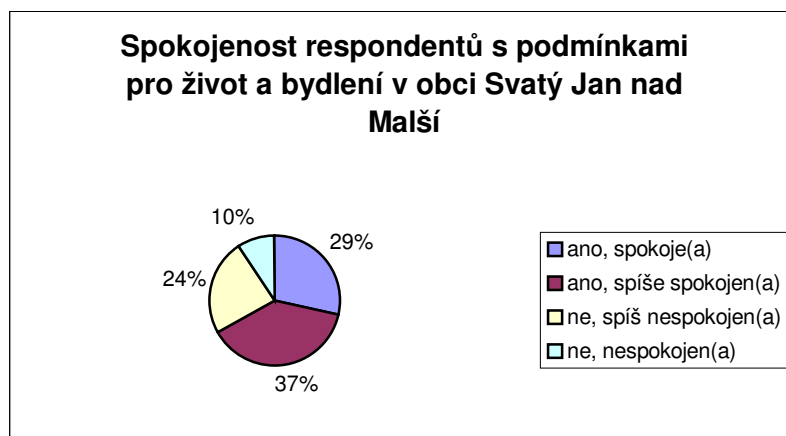
5. V čem naopak spatřujete riziko zaostávání obce? (vypište prosím)

- 6 respondentů (28,57%) spatřuje riziko zaostávání obce ve špatné dopravní obslužnosti;
- 3 respondenti (14,29%) uvádí riziko nedostatečné propagace obce v oblasti cestovního ruchu a nevyužívání zdejší krajiny pro cestovní ruch;
- 2 respondenti (9,52%) připisují možné zaostávání obce nedostatku pracovních míst;
- 1 respondent (4,76%) uvádí riziko odchodu mladých lidí a rodin do velkých měst.

6. Jste spokojen(a) s podmínkami pro život a bydlení ve Vaší obci?

- 8 respondentů (38,1%) označilo odpověď b) ano, spíše spokojen(a);
- 6 respondentů (28,57%) uvedlo odpověď a) ano, spokojen(a);
- 5 respondentů (23,81%) uvedlo odpověď c) ne, spíše nespokojen(a);
- 2 respondenti (9,52%) odpověděli d) ne, nespokojen(a).

Graf 4. Spokojenost respondentů s podmínkami pro život a bydlení v obci Svatý Jan nad Malší

7. Existuje něco, čím Vaše obec vyniká nad ostatními? Něco, na co jste pyšní že máte právě Vy ve Vaší obci?

- 10 respondentů (47,62%) uvedlo získání titulu Obec roku;
- 8 respondentů (38,1%) uvedlo jedinečnou polohu obce s dalekým výhledem do kraje;
- 2 respondenti (9,52%) jmenovali kořenovou čističku odpadních vod v přidružené obci Sedlce;

- 2 respondenti (9,52%) oceňují existenci závodů historických vozidel S kopce do kopce.

8. Přípravuje/realizuje Vaše obec v současné době nějaké projekty?

- 11 respondentů (52,38%) uvedlo odpověď b) neví;
- 8 respondentů uvedlo a) ano, z toho 7 respondentů (33,33% dotazovaných) uvedlo výstavbu nového vodovodu, 4 respondenti (19,05% respondentů) uvedli projekt výstavby nových rodinných domů, 2 respondenti (9,52% respondentů) uvedli výstavbu domova důchodců a 1 respondent (4,76% respondent) uvedl, že se chystá velké zdražení poplatků za svoz odpadu.

9. Účastníte se Vy osobně kulturních akcí, které ve Vaší obci probíhají?

- 14 respondentů (66,67%) uvedlo možnost a) ano, účastním;
- 5 respondentů označilo b) pouze některých – z toho ve 2 případech byla odpověď hasičská soutěž (9,52% respondentů), 4 x Svatojánská pouť (19,05% respondentů), 3x závody S kopce do kopce (14,29% respondentů), 3x odpověď Rallye Český Krumlov (14,29% respondentů).

10. Kolik je Vám let?

18 respondentů (85,71% dotazovaných) uvedlo věk nižší než 60 let;

3 respondenti (14,29% dotazovaných) uvedlo věk vyšší než 60 let.

4.8.2 Závěr z dotazníkového šetření v obci Svatý Jan nad Malší

V obci Svatý Jan nad Malší a přilehlé obci Sedlce jsem rozdala celkem 33 dotazníků. Zpátky jsem vybrala 21 vyplněných dotazníků, z nichž 3 dotazníky neměly vyplněné všechny otázky. Chyběla v nich alespoň jedna odpověď na otevřenou otázku číslo 4., 5., nebo 7.

Více než polovina respondentů (přesně 52,38%) považuje svou obec za spíše prosperující. 33,33% obyvatel považuje obec za spíše zaostávající, pouze 14,29% obyvatel vnímá svou obec jako prosperující.

Jako relevantní důvod prosperity obce uvádí 85,71% respondentů dodržování zvyků a tradic v obci, 57,14% dotazovaných obyvatel pak v účasti obyvatel obce na kulturních

akcích, zvycích a tradicích. Vztahy mezi obyvateli a zastupitelstvem uvádí jako příčinu prosperity 4 respondenti (28,57% dotazovaných), vzájemné vztahy mezi obyvateli v obci jsou vnímány jako důvod prosperity u 3 respondentů (21,43% dotazovaných).

Činnosti, které by obec měla využít pro posílení prosperity, jsou podle 38,1% dotazovaných zejména vybudování nového vodovodu, kanalizace a čističky odpadních vod. 23,81% respondentů uvádí cestu k upevnění prosperity v podporování výstavby nových bytů. 14,29% dotazovaných by uvítalo podporu vzniku malých firem, které zaměstnají místní obyvatele. Další důvody upevnění prosperity byly jmenovány vždy u méně než 10% respondentů.

Obyvatelé, kteří považují svou obec za spíše zaostávající, připisují hlavní důvod zaostalosti nedostatečné dopravní obslužnosti, tedy dopravnímu spojení, frekvenci a druhu dopravy (celých 85,71% dotazovaných). Dalším významným důvodem vnímané zaostalosti je nedostatečný cestovní ruch a volnočasové aktivity (57,14% respondentů označilo právě tuto odpověď). 42,86% respondentů spatřuje příčinu zaostalosti v nedostatečném technické vybavenosti (vodovod, kanalizace). Téměř třetina respondentů vnímá zaostalost obce v nedostatečné účasti obyvatel na kulturních akcích, zvycích a tradicích, a také v nečinnosti zastupitelstva, které neprosazuje rozvoj obce.

Riziko zaostávání obce vidí téměř 29% dotazovaných ve špatné dopravní obslužnosti. 14,29% uvádí jako hlavní riziko zaostalosti své obce nedostatečnou propagaci obce v oblasti cestovního ruchu a nevyužívání místní krajiny pro cestovní ruch. Dalším jmenovaným důvodem, který může způsobit neprosperitu obce je nedostatek pracovních míst a riziko odchodu mladých lidí a rodin do velkých měst.

S podmínkami pro život a bydlení v obci je zcela spokojeno téměř 29% dotazovaných, spíše spokojeno 38,1% dotazovaných. Téměř 24% dotazovaných je spíše nespokojeno a přesně 9,52% respondentů je zcela nespokojeno.

Jako výjimečnou vnímají obyvatelé svou obec zejména pro získání titulu Obec roku (47,62% dotazovaných), 38,1% označilo jako pýchu obce jedinečnou polohu obce s dalekým výhledem do kraje, vždy 9,52% si nejvíce cení kořenové čističky odpadních vod a také závodů historických vozidel S kopce do kopce, která je pro Svatý Jan nad Malší silnou kulturní tradicí.

O připravovaných/realizovaných projektech nic neví více než polovina respondentů (52,38%), někteří další uvedli projekt výstavby nového vodovodu, projekt výstavby nových rodinných domů ad.

Otázku osobní účasti na kulturních akcích, které v obci probíhají, využilo 66,67% respondentů k potvrzení své účasti, několik dalších respondentů uvedlo, že se účastní pouze některých (např. hasičských soutěží, Svatojanské pouti).

85,71% respondentů uvedlo věk nižší než 60 let. 14,29% byly občané starší 60 let.

4.9 Porovnání výsledků dotazníkového šetření v obci Frymburk a obci Svatý Jan nad Malší

Zatímco dotazovaní obyvatelé obce Frymburk vnímají svou obec téměř ze 70% jako prosperující (21% dotazovaných jako spíše prosperující a 9% respondentů jako spíše zaostávající), respondenti Svatého Jana nad Malší připisují své obci prosperitu jen ze 14% (53% respondentů považuje obec za spíše prosperující, 33,33% za spíše zaostávající).

Zajímavé jsou důvody, které vnímají obyvatelé vybraných obcí jako příčiny prosperity své obce. Zatímco obyvatelé Frymburka jednoznačně připisují prosperitu cestovnímu ruchu a volnočasovým aktivitám, vybraný vzorek obyvatel Svatého Jana tento důvod neuvedl ani jedenkrát. Rozdílný charakter obou obcí je zde vidět na první pohled. Zatímco obyvatelé Svatého Jana přisuzují prosperitu obce nejvyšším dílem kulturním akcím a dodržování tradic a zvyků v obci, obyvatelé Frymburka atribuuji prosperitu obce cestovnímu ruchu. V této příčině však zároveň cítí i riziko možného zaostávání. Pokud se obec nezaměří také na jiné aktivity, než je oblast cestovního ruchu, hrozí zde riziko, že obyvatelé začnou vnímat svou obec jako mírně zaostávající.

Záleží vždy na subjektivním hodnocení atribucí jednotlivých obyvatel, respektive respondentů. Co jeden považuje za prosperující a přínosné, může druhý vnímat jako riziko zaostávání a nedostatečného rozvoje.

Otázkou zůstává, zda se obec Frymburk má specializovat a zaměřovat na oblast cestovního ruchu, která jí přináší ekonomické zisky a zároveň pozitivní vnímání prosperity jejími obyvateli, nebo zda má začít vytvářet potenciální hodnoty budoucí prosperity také v jiné sféře. Vzhledem k tomu, že se obec nachází na velmi pěkném a atraktivním místě, které ročně přiláká tisíce turistů, přikláním se k variantě rozvoje cestovního ruchu a maximálního využití všech zdrojů, lidských, finančních i hmotných, do této oblasti.

Respondenti obou obcí, kteří uvádějí, že svou obec považují za spíše zaostávající, atribuuji příčinu zaostalosti nedostatečné dopravní obslužnosti. Celých 100% dotazovaných v obci Frymburk a 85,71% respondentů v obci Svatý Jan nad Malší uvádí tento důvod jako hlavní příčinu zaostalosti obce. S problémem neuspokojivé dopravní obslužnosti se však setkávají obyvatelé menších obcí velmi často. Frekvence dopravních spojů není příliš vysoká a pro obyvatele, kteří jsou závislí na dopravní obslužnosti, je častou příčinou osobní nespokojenosti a vnímané zaostalosti obce. Další uvedený důvod, nedostatečné pracovní příležitosti v obci, s problematikou dopravní obslužnosti velmi úzce souvisí. V dnešní době, kdy je zcela normální a samozřejmé, že se za prací musí dojíždět, někdy i desítky kilometrů, hraje kvalita a frekvence dopravní obslužnosti velmi významnou roli. Pro občany, kteří nevlastní osobní vozidlo a nemohou za prací (ale třeba také k lékaři či za různými jinými aktivitami) dojíždět autobusem nebo vlakem, je situace tíživá. Tito občané pak mohou atribuovat svou neúspěšnost (například na trhu práce) vnímanému nedostatku obce, například právě nedostatečné dopravní obslužnosti.

Svatý Jan nad Malší je počtem obyvatel menší obcí než Frymburk. V hodnocení prosperity/zaostávání obce jsem u Svatého Jana očekávala větší jednotu názoru než ve větší obci, kde mohou působit zájmové skupiny, individualismus. Jak je však znatelné z výčtu skutečností, svatojanští občané vnímají podstatně více příčin zaostávání obce než obyvatelé Frymburka. Rozmanitější odpovědi uvedli obyvatelé Svatého Jana též u otázky, která zjišťovala možnosti upevnění prosperity obce. Zatímco téměř 42% respondentů ve Frymburku uvedlo jako hlavní aktivitu zaměření rozvoje obce i do jiných oblastí než je cestovní ruch, obyvatelé Svatého Jana přisuzují vyšší prosperitu vybudování nového vodovodu nebo třeba výstavbě nových bytů.

Rozdílnost obou obcí je dána již samotnou polohou v regionu, a možnostmi využití této polohy. Zatímco obec Frymburk je svou polohou na břehu Lipenského jezera předurčená k cestovnímu ruchu a službám pro turisty, obec Svatý Jan nad Malší má polohu zcela odlišnou. Obec je vystavěna na vrcholku vysokého kopce, což umožňuje organizaci závodů jako např. přehlídku veteránů a historických vozidel S kopce do kopce, nebo také umístění trasy Rallye Český Krumlov. Poloha Svatého Jana činí obec atraktivní i pro překrásný výhled do okolní krajiny, což také potvrdilo 38,1% respondentů. Silueta svatojanského kostelíka na vrcholku kopce je pro tuto obec typická. Kostel je vidět již z daleka a umocňuje pocit vzájemné sounáležitosti obyvatel. Nejen obyvatelé, ale také návštěvníci této obce vnímají obec jako přátelskou vesnici s otevřenou náručí. Velké množství kulturních akcí, tradic a zvyků, které jsou pro tuto obec typickým znakem, umožňuje místním obyvatelům i návštěvníkům akcí zapojit se do dění v obci. Podle mého názoru je tento atribut možnosti zapojení se do dění velmi motivační. To potvrzuje i provedený průzkum, ve kterém 57,14% obyvatel uvádí, že přisuzují prosperitu obce účasti obyvatel na kulturních akcích.

Pro subjektivní hodnocení obcí, které jsem provedla před samotným provedením průzkumu, jsem čerpala informace z dostupných zdrojů, např. Zpravodaje obcí, internetu, novinových článků, osobní návštěvy obce apod. V tomto hodnocení jsem přiřadila stanoveným kritériím určujícím prosperitu/zaostávání obce počet procent, který vyjádřil můj názor na prosperitu/zaostávání dané obce.

Výsledky mého hodnocení se v určitých faktorech shodují s atribucemi obyvatel. Kulturu obce Svatý Jan nad Malší, kam jsem zařadila např. dodržování zvyků a tradic v obci, jsem ohodnotila 88% jako prosperující, zatímco obec Frymburk získala pouze 46% a vyšla jako obec zaostávající v oblasti kultury. Z provedeného průzkumu mezi obyvateli obcí vyplývá, že obec Svatý Jan nad Malší je v této oblasti skutečně více prosperující, než je obec Frymburk.

V oblasti strategie obce, kam patří např. realizace projektů, využití polohy v rámci regionu, cestovní ruch a volnočasové aktivity, jsem obě vybrané obce hodnotila přibližně stejnými procenty prosperity, Svatý Jan nad Malší získal 71% hodnocení, tedy prosperující, Frymburk 73%, prosperující. Cestovní ruch byl atribuován jako příčina prosperity u téměř 75% dotazovaných obyvatel Frymburka. U Svatého Jana nad Malší přisuzuje 47,62% respondentů atraktivitu obce získání titulu Obec roku.

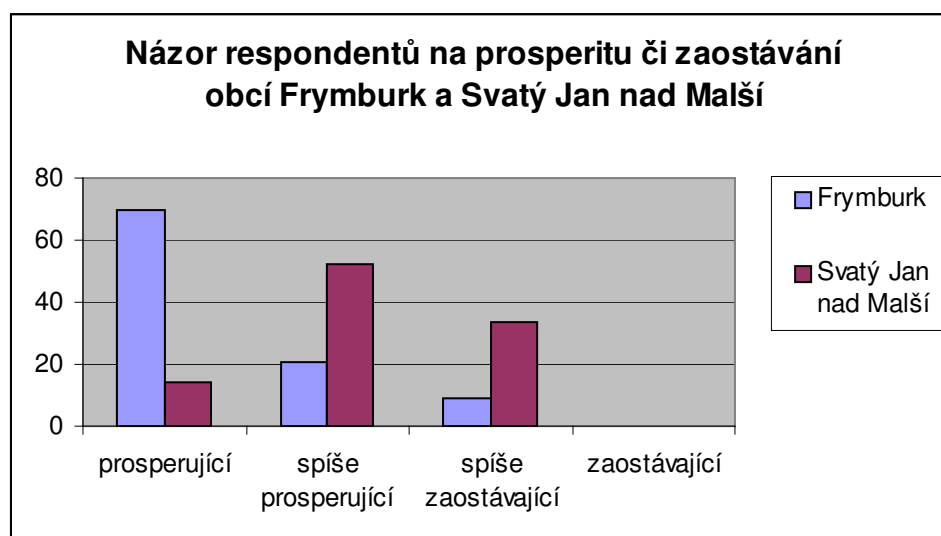
Strukturu obce, kde jsem posuzovala 4 faktory, jsem vyhodnotila jako kritérium, které u obou obcí splnilo požadavky na prosperitu. Obec Frymburk získala v mém subjektivním hodnocení celkem 75%, obec Svatý Jan nad Malší 60%. V této oblasti jsem hodnotila např. kvalitu přenosu informací, nebo zapojení obyvatel do kulturního dění v obci. Zajímavé je, že výměna informací, která byla uvedena v dotazníku jako jedna z možných příčin, které obyvatelé připisují prosperitu nebo zaostávání obce, nebyla vyznačena ani jedním z respondentů, tj. byla ohodnocena 0%. Další kritérium, účast obyvatel na kulturních akcích, označilo jako příčinu prosperity obce 56,41% respondentů obce Frymburk a 57,14% dotazovaných ve Svatém Janě nad Malší.

Celkové hodnocení prosperity obcí jsem vypočetla pro obec Frymburk 71%. Shodnou hodnotu prosperity obce jsem vypočetla také pro obec Svatý Jan nad Malší. Obě obce byly ohodnoceny jako prosperující ze 71%.

Dotazníkový průzkum ukázal, jak vnímají obec obyvatelé těchto obcí. Téměř 70% dotazovaných obyvatel Frymburka hodnotí obec jako prosperující a 20,93% respondentů jako spíše prosperující. Pouze 9,3% hodnotí obec jako spíše zaostávající.

Naproti tomu dotazovaní obyvatelé obce Svatý Jan nad Malší ze 33,33% hodnotí obec jako spíše zaostávající, z 52,38% jako spíše prosperující a pouze 14,29% jako prosperující.

Graf 5. Názor respondentů na prosperitu či zaostávání obcí Frymburk a Svatý Jan nad Malší

V tomto celkovém hodnocení se můj subjektivní pohled neshoduje s výsledkem dotazníkového průzkumu. Výsledky dotazníkového průzkumu u obou obcí jsou zcela jistě ovlivněny názory dotazovaných obyvatel. Obecně platí, že je větší pravděpodobnost, že spokojený občan dotazník vyplní, zatímco nespokojený občan jakékoliv dotazníky odmítá. Postoj a názory takového občana zůstanou nevyjádřené. Naproti tomu občan, který má zájem na prosperitě obce, i přestože nemusí být s podmínkami v obci úplně spokojený, se bude podílet na vytváření obrazu své obce a na hledání cesty k prosperitě. Výsledky dotazníkového šetření by mohly být výrazně odlišné, pokud by se do akce dotazníků zapojilo více obyvatel. Ve Frymburku se do mých rukou vrátila méně než polovina dotazníků. Možná právě nevyplněné dotazníky zůstaly v domácnostech obyvatel, kteří své vnímání a názory nechtěli vyjádřit. Buď se báli otevřené prezentace názoru, nebo jsou lhostejní a apatičtí k dění v obci.

Má diplomová práce byla pilotní studií, z časových a finančních důvodů bohužel nebylo možné zpracovat rozsáhlejší výzkum. Výsledky průzkumu mohou být zkreslené tím, že dotazníky vyplnilo jen velmi malé množství obyvatel/respondentů. Předpokládám však, že tento výzkumný vzorek mohu považovat za dostatečně reprezentativní na to, abych mohla zpracovat kvalifikované závěry a naplnit cíle své diplomové práce.

Použitá metodologie splnila má očekávání, přesto by bylo možné postup zpracování dat ještě upravit a zefektivnit. Problémem je zejména neochota respondentů vyplňovat dotazníky. V části metodologického postupu jsem uvažovala metodu dotazníku a metodu výzkumu pomocí osobního rozhovoru. Od varianty rozhovoru jsem však ustoupila, kvůli obavě nedostatečné motivace dotazovaných osob pro spolupráci. Při rozdávání dotazníků jsem však zjistila, že osobní rozhovor s respondenty byl mnohdy více motivační než úvodní slovo a představení účelu zpracování výzkumu v dotazníku.

5 Závěr

Ve své diplomové práci jsem zpracovala pilotní studii v oblasti analýzy atribucí obyvatel prosperujících a zaostávajících obcí. V první části práce jsem se zabývala definicí atribucí a atribuční teorií, vysvětlila jsem proces připisování (atribuování) a uvedla některé praktické příklady. V teoretické části diplomové práce jsem také popsala atribuční chyby. Protože má práce byla zaměřena na analýzu atribucí obyvatel prosperujících a zaostávajících obcí, definovala jsem v úvodu druhé části práce také pojem prosperita, obec, prosperující obec a zaměřila jsem se zejména na stanovení faktorů, které prosperitu obce ovlivňují.

Prosperitu v obcích jsem definovala jako sociální kvalitu života, složenou z interních faktorů (kultura, strategie, struktura obce) a externích faktorů (technická vybavenost apod).

Následovalo stanovení cílů mé diplomové práce a také určení výzkumných otázek. Dále jsem se zabývala výběrem obcí, ve kterých mělo proběhnout dotazníkové šetření a zjištění dat o těchto vybraných obcích.

Zkoumanými obcemi byly dvě jihočeské obce, které mají zcela odlišný charakter a kulturu obce, geografickou polohu a také počet obyvatel. První obcí, jejíž obyvatelé byli respondenty dotazníkového průzkumu, byla malebná vesnice Svätý Jan nad Malší. Tato obec je charakteristická svým jedinečným rázem Obce roku, úspěšné, prosperující obce, která pěstuje celou řadu zvyků, tradic a kultury. Druhou obcí, kterou jsem si zvolila pro pilotní studii, se stala obec Frymburk, ležící na břehu Lipenského jezera. Tyto dvě obce jsem si vybrala záměrně, protože jsou velmi rozdílné a mě zajímalo, jak jsou tyto rozdíly vnímány samotnými obyvateli.

Pro získání dat jsem nejprve chtěla použít metodu osobního rozhovoru. Protože jsem však pochybovala o dostatečné motivaci obyvatel rozhovor absolvovat, rozhodla jsem se pro metodu získání dat pomocí dotazníku.

V každé obci jsem si dále stanovila velikost výzkumného souboru. Jelikož se jednalo o pilotní studii, z finančních a časových důvodů nebylo možné zvolit příliš velký výzkumný vzorek. Počet obyvatel, kteří se stali respondenty mého šetření, byl stanoven

na 7% z celkového počtu obyvatel. V obci Frymburk představoval počet 7% přesně 91 respondentů, v obci Svatý Jan nad Malší počet 33 respondentů. Při stanovení velikosti výzkumného souboru jsem vycházela z předpokladu, že ne všichni respondenti budou ochotni dotazník vyplnit a odpovídat na otázky. Z celkového počtu rozdaných 124 dotazníků v obou obcích jsem vybrala zpátky pouze 64 vyplněných dotazníků. I přesto jsem považovala tento vzorek za relevantní pro určení atribucí obyvatel vybraných obcí.

V další části jsem odhadovala míru prosperity ve vybraných obcích podle toho, jak vnímám prosperitu/zaostávání obce já osobně. Obec Svatý Jan nad Malší jsem považovala za obec lépe prosperující než Frymburk, protože traduje celou řadu místních zvyků, a tím zajišťuje občanům příznivé sociální klima a příjemné podmínky pro život v obci. Jako návštěvník obce jsem se účastnila celé řady místních zvyků a poznala jsem, jak tyto zvyky a tradice zpevňují vztahy mezi obyvateli v obci. Odhad prosperity této obce v mém subjektivním hodnocení vyšel na 71%. U Svatého Jana jsem se zaměřila zejména na sociální kvalitu života, nikoliv na ekonomické aspekty prosperity.

Obec Frymburk jsem považovala za obec méně prosperující, na základě hodnocení subjektivně stanovených kritérií však tato obec získala naprosto stejnou hodnotu prosperity 71%. Najít kritéria pro sociální kvalitu života v obci Frymburk pro mě bylo zpočátku velmi těžké. Až při vyhledávání a podrobné rešerši dostupných informací jsem si utvořila představu o kultuře, strategii a struktuře této obce. Jediné, co jsem o Frymburku doposud věděla byla skutečnost, že obec je velmi atraktivním místem pro turistiku. Díky množství cyklotras, nedalekému hraničnímu přechodu ČR s Rakouskem a lipenskému převozu obec každoročně láká tisíce turistů k návštěvě. Prosperitu této obce jsem vnímala zejména z hlediska ekonomických aspektů, a to hlavně jako nemalé příjmy z cestovního ruchu pro obecní pokladnu, a možnosti provozování malých živností i středně velkého podnikání.

Po provedení dotazníkového šetření jsem zpracovala podrobnou analýzu výsledků a určila, zda dotazovaní obyvatelé vnímají svou obec jako prosperující, spíše prosperující, spíše zaostávající nebo zaostávající. Jedna z otázek zjišťovala míru spokojenosti s životními podmínkami v obci. Výsledky dotazníkového šetření jsem v závěru kapitoly Presentace a interpretace dat porovnávala s odhadovanou mírou

prosperity, kterou jsem uvedla v příloze své diplomové práce. Podle podrobného rozboru výsledků jsem stanovila pořadí příčin, kterým obyvatelé přisuzují prosperitu/zaostávání vybraných obcí a procentním vyjádřením uvedla podíl respondentů na celkovém počtu dotazovaných.

Uvedeným postupem jsem splnila všechny stanovené cíle své diplomové práce a zároveň odpověděla na výzkumné otázky, které byly podkladem pro tvorbu dotazníku.

Obec Frymburk je dotazovanými obyvateli vnímána jako obec prosperující (téměř z 90%), obyvatelé jsou s podmínkami pro život a bydlení v obci spokojeni nebo spíše spokojeni (90,5%), pouze 9,3% respondentů uvedlo, že je spíše nespokojeno.

Na základě analýzy atribucí obce Frymburk doporučuji pro upevnění prosperity zaměřit se zejména na posílení dopravní obslužnosti. Neuspokojivý stav tohoto atributu, který obyvatelé obce vnímají jako zaostávající, by mohl způsobit odliv mladých lidí a rodin do větších měst. Jak uvádí téměř čtvrtina respondentů, obyvatelé se obávají potenciálního zaostávání obce právě z důvodu sezónnosti cestovního ruchu a nedostatečného rozvoje obce v jiných oblastech, potažmo nedostatku pracovních příležitostí v obci.

Doporučuji také nastavení lepšího systému výměny informací mezi zastupitelstvem a obyvateli obce a možnosti obyvatel podílet se na projektech obce. Lepší strategie a struktura obce bude oceněna obyvateli jako další úspěšný krok na cestě k prosperitě.

Obec Svatý Jan nad Malší je ze 66% vnímána jako obec spíše prosperující, 33% respondentů uvedlo, že obec vnímají jako spíše zaostávající. Dotazovaní obyvatelé jsou s podmínkami pro život a bydlení z velké části spíše spokojeni (67% respondentů), téměř 33% uvádí, že jsou spíše nespokojeni.

Této obci doporučuji nadále posilovat kulturní akce, tradice a zvyky. Dále doporučuji zaměřit se na posílení technické infrastruktury (např. vodovod, kanalizace) a také na výstavbu nových bytů. Zaměření se na podporu malého a středního podnikání v jakémkoliv odvětví vyvolá pozitivní atribuce obyvatel hned ve dvou oblastech, a to rozvoji pracovních příležitostí v obci a také v rozvoji obci samotné.

Analýza atribucí obyvatel je velmi zajímavým tématem, které mi přineslo nové poznatky a vědomosti. Uvědomila jsem si, jak je důležité umět označit příčinu. Pokud budeme znát příčiny svého jednání nebo jednání jiných jedinců (resp. organizací, společností), budeme moci určit také cestu, jak toto jednání ovlivňovat. V globálním měřítku pak můžeme hovořit o celé řadě činností a skutečností, které mohou být řízeny na základě znalosti atribucí.

6 Literatura

Atkinson, R., L. (2003) Psychologie. Praha: Portál. 752 s. ISBN 80-7178-640-3

Ďoubalík, P., Šlapalová, Z. (2004) Turistický atlas Česko. Praha: SHOCard. 664 s. ISBN 80-7224-202-4

Hartl, P. Hartlová, H. (2000) Psychologický slovník. Praha: Portál. 776 s. ISBN 80-7178- 303-X

Heider, F. (1958). The Psychology of Interpersonal Relations. New York: Wiley.

Hoskovec, J. (2002) Psychologie. Praha: Triton. 105 s. ISBN 80-7254-219-2

Internetové stránky. Staženo 15. prosince 2006 z
http://en.wikipedia.org/wiki/Harold_D._Lasswell

Internetové stránky obce Frymburk. Odkaz Cestovní ruch, Základní informace.
Staženo 8. března 2007 z
<http://www.frymburk.info/turistika.php>

Internetové stránky obce Frymburk. Odkaz Historie, Data a Pověsti.
Staženo 19. března 2007 z
http://www.frymburk.info/historie_data.php

Internetové stránky obce Frymburk. Odkaz Současnost, Sport a Kultura.
Staženo 18. března 2007 z
<http://www.frymburk.info/sport.phh>

Internetové stránky obce Svatý Jan nad Malší. Staženo 5. ledna 2007 z
<http://www.svjan.cz>

Internetové stránky Svazku lipenských obcí. Staženo 19. března 2007 z
<http://www.lipensko.cz/slo/strategie/>

Internetové stránky Svazku měst a obcí Pomalší. Odkaz Novodobý rozvoj.
Staženo 4. dubna 2007 z
http://www.pomalsi.cz/info/sablona.php?oblast=svazek&strana=zakladni_informace

Internetové stránky. Staženo 8. prosince 2006
<http://tip.psychology.org/weiner.html>

Jones, G. (1996) Cesta k prosperitě. Praha: Grada Publishing, 192 s.
ISBN 80-7169-307-3

Machátová, M. (1999) Přehled psychologie. Praha: Portál. 296 s. ISBN 80-7178-240-8

Marek, A., M. (1994) Psychologie. Olomouc: Nakladatelství Matice cyrilometodějské.
597 s. ISBN 80-7266-047-0

Mareš, J. Křivohlavý, J. (1995) Komunikace mezi lidmi. Brno: nakladatelství MU, 55 s.
ISBN 80-247-0513-3

Nakonečný, M. (1997) Encyklopedie obecné psychologie. Praha: Academia.
ISBN 80-200-0625-7

Nakonečný, M. (1999) Sociální psychologie. Praha: Academia. 287 s.
ISBN 80-200-0690-7

Peters, T. (2001) Prosperita se rodí z chaosu. Praha: Academia.

Rektořík, J. (2004) Neziskové organizace. Praha: Ekopress. 172 s.
ISBN 80-86119-41-6.

Řezáč, J. (1998) Sociální psychologie. Brno: Paido. ISBN 80-85931-48-6

Veber, J. (2002) Management - základy, prosperita, globalizace. Praha: Management
Press. 700 s. ISBN 80-7261-029-5

Weiner, B. (1974). Achievement motivation and attribution theory. Morristown, N.J.: General Learning Press.

Weiner, B. (1980). Human Motivation. NY: Holt, Rinehart & Winston.

Wright, G., Nemeč, J. (2003) Management veřejné správy, teorie a praxe. Praha: Ekopress. 419 s. ISBN 80-86119-70-X

Zpravodaj obce Frymburk (03/2007) Městys Frymburk.

Zpravodaj obce Frymburk (05/2007) Program Frymburských slavností.

7 Přílohy

Seznam příloh v textu:

Tabulka 1. Srovnání základního souboru, reprezentativního vzorku a počtu dotazníků v obci Frymburk

Tabulka 2. Příčiny prosperity obce Frymburk

Tabulka 3. Srovnání základního souboru, reprezentativního vzorku a počtu dotazníků v obci Svatý Jan nad Malší

Tabulka 4. Příčiny prosperity obce Svatý Jan nad Malší

Tabulka 5. Příčiny zaostávání obce Svatý Jan nad Malší

Graf 1. Názor respondentů na prosperitu či zaostávání obce Frymburk

Graf 2. Spokojenost respondentů s podmínkami pro život a bydlení v obci Frymburk

Graf 3. Názor respondentů na prosperitu či zaostávání obce Svatý Jan nad Malší

Graf 4. Spokojenost respondentů s podmínkami pro život a bydlení v obci Svatý Jan nad Malší

Graf 5. Názor respondentů na prosperitu či zaostávání obcí Frymburk a Svatý Jan nad Malší

Seznam ostatních příloh:

Tabulka 6. Výsledky dotazování ve Frymburku a Svatém Janě nad Malší

Hodnocení obcí na základě zvolených kritérií

Vzor dotazníku pro dotazování ve vybraných obcích

Mapa 1. Obec Frymburk a okolí

Mapa 2. Obec Svatý Jan nad Malší a okolí